

Pedagogisch Beleidsplan Kappio

2024 -2026

Inhoud

1	Kappio visie. Wie zijn wij en waar staan wij voor?.....	3
1.1	Doelen kinderopvang	4
1.2	De zes Kappio kernbegrippen.....	5
1.3	Samenwerken met ouders/verzorgers.....	5
1.4	Professionele pedagogisch medewerkers: zes interactievaardigheden	6
1.5	De inrichting als derde pedagoog.....	7
1.6	Gezonde kinderopvang	7
1.7	Elk kind hoort erbij	7
1.8	Samenwerken met de basisschool	8
2	Het eerste Kappio kernbegrip: Spelenderwijs wijzer.....	9
2.1	Hoe wordt een kind spelenderwijs wijzer?	9
2.2	Welke vaardigheden vraagt dit van de pedagogisch medewerker?	10
2.3	Volgen van het leerproces van kinderen.....	11
2.4	Actieve spelbegeleiding: de 3 V's	13
2.5	De zone van naaste ontwikkeling.....	13
2.6	Motiveren! Niet dwingen	14
3	Het tweede Kappio kernbegrip: Huiselijk	15
3.1	Welkom voelen en sensitieve responsiviteit.....	15
3.2	Nabijheid en beschikbaarheid	15
3.3	Herkenbaarheid.....	16
3.4	Een gezellige huiselijke inrichting.....	17
3.5	Eigen inbreng van het kind	17
3.6	Opruimen maar!.....	18
3.7	Stabiliteit	18
3.8	Dagritme kaarten en structuur.....	18
4	Het derde Kappio kernbegrip: Uitdagend.....	20
4.1	VVE programma's op peuterscholen en kinderdagverblijven.....	20
4.2	BSO Kappio Activiteitenmodule	22
4.3	Motorische vaardigheden	23
4.4	Cognitieve vaardigheden.....	24
4.5	Taalvaardigheden	25
4.6	Creatieve vaardigheden	29
4.7	Uitdagende spelmaterialen van goede kwaliteit	31
4.8	Risicovol spelen	32
5	Het vierde Kappio begrip: Zelfstandig	33
5.1	Respect voor de autonomie van het kind	33
5.2	Op kindhoogte werken en spelen	33
5.3	Kinderen zijn actief bij verzorgings- en eetmomenten	34

5.4	Leren kiezen	34
6	Het vijfde Kappio kernbegrip: Natuurlijk.....	35
6.1	Liefdevol omgaan met levende dieren en planten	35
6.2	Natuurlijke materialen in spel en activiteiten	36
6.3	(Kunst)planten op de groepen	36
6.4	Wat betekent natuur voor jou en je collega?	37
7	Het zesde Kappio begrip: Toekomstgericht	38
7.1	21 ^e -eeuwse vaardigheden	38
7.2	Het bevorderen van sociale vaardigheden bij kinderen	39
7.3	De overdracht van waarden en normen: jij bent het voorbeeld!	41
7.4	Kinderparticipatie en democratisch burgerschap	44
7.5	Mediawijsheid en ICT-basis vaardigheden	45
8	Wennen van kind en ouders/verzorgers	46
8.1	Intake.....	46
8.2	Kennismaken en wennen kinderdagverblijf (0-4 jaar)	46
8.3	Kennismaken en wennen peuterschool (2-4 jaar)	46
8.4	Kennismaken en wennen op de BSO (4-12 jaar)	47
9	Kindvolgsysteem.....	47
10	Mentorschap	47
10.1	Ontwikkeling volgen en noteren in het kindvolgsysteem	47
10.2	Zorgprotocol: ontwikkelingsproblemen signaleren	48
10.3	Wenperiode terugkoppelen	48
10.4	Jaarlijkse oudergesprekken	48
11	Meldcode Huiselijke geweld en kindermishandeling	49
12	Literatuurlijst	50

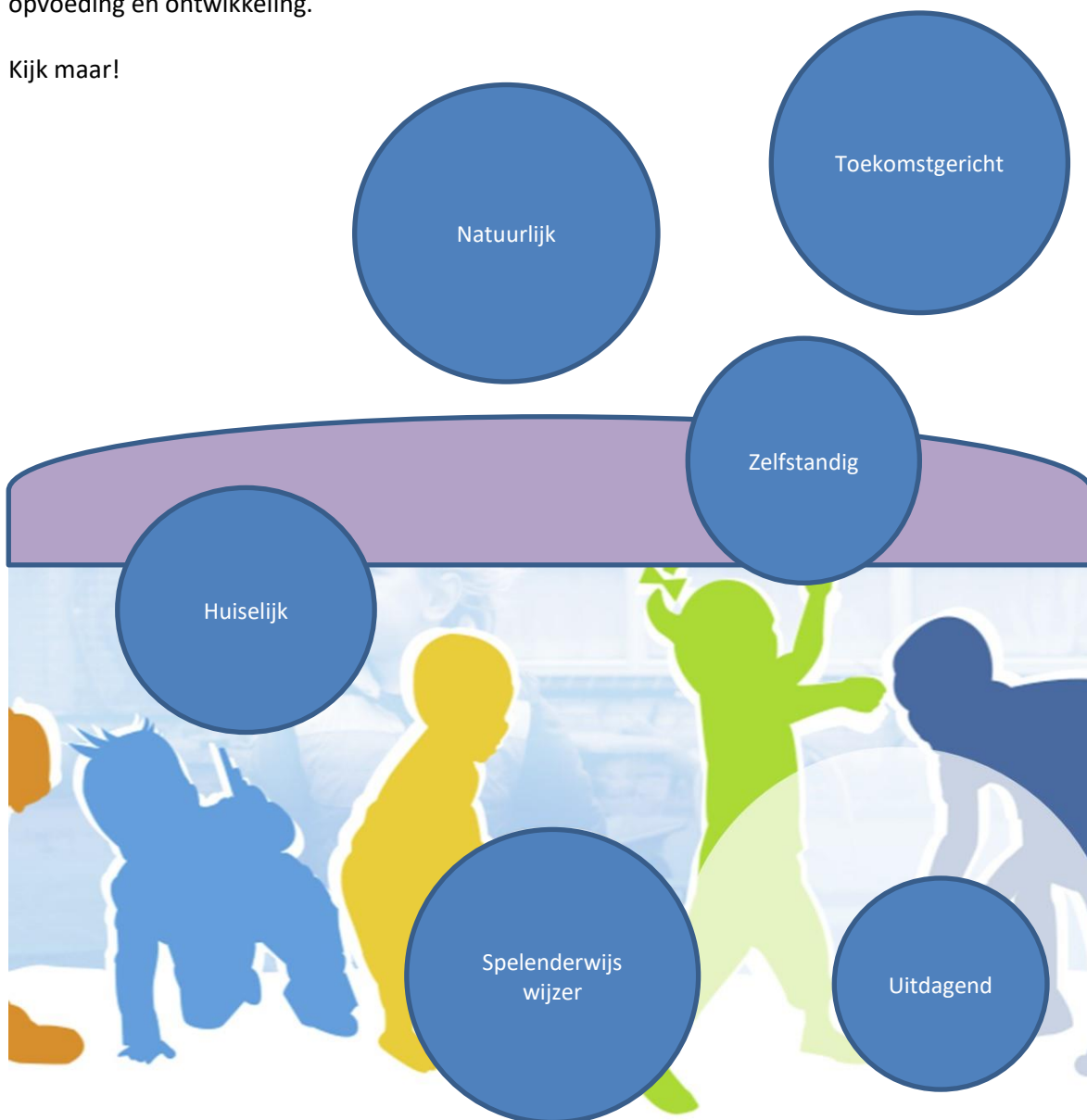
1 Kappio visie. Wie zijn wij en waar staan wij voor?

Hier voor jou als pedagogisch medewerker ligt het pedagogisch beleidsplan. Daarin staat onze Kappio visie! Deze gaat over wie wij zijn en waar wij voor staan. Wij werken de komende jaren van 2024 tot 2026 toe naar verantwoorde kinderopvang van een hoge pedagogische kwaliteit. Veel onderwerpen in dit pedagogische beleidsplan zijn al gerealiseerd, anderen komen nog tot stand.

In dit beleidsplan staat veel pedagogische inhoud samen met organisatorische voorwaarden en de personele inzet bij Kappio. Daarbij passend is er een apart werkplan, waarin bijzonderheden per locatie staan.

We laten in dit pedagogisch beleidsplan vooral zien, wat wij als pedagogisch medewerkers het liefste aan alle kinderen willen meegeven. Samen met de ouders en/of verzorgers van hun kinderen in de opvoeding en ontwikkeling.

Kijk maar!

EMOTIONELE & FYSIEKE VEILIGHEID - PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIES -WAARDEN EN NORMEN
Professionele pedagogisch medewerker – interactievaardigheden - inrichting
Samen met ouders en school in een gezonde kinderopvang
Kappio organisatie

1.1 Doelen kinderopvang

Als pedagogisch medewerker bij Kappio heb je een professionele houding en ben je geschoold of in opleiding. Je werkt aan pedagogische doelen in de begeleiding van de kinderen. De doelen waaraan je werkt zijn geïntroduceerd in 2005 in de Wet Kinderopvang door professor Rixen-Walraven. In de huidige wet, -het Besluit Kwaliteit Kinderopvang, artikel 2-, worden deze doelen ook benoemd en aangevuld met hoe je werkt aan taalontwikkeling, de cognitieve, de creatieve en de motorische ontwikkeling van de kinderen.

De pedagogische doelen waaraan wij werken met de kinderen:

- ✚ Fysieke en emotionele veiligheid, welbevinden
- ✚ Bevorderen van persoonlijke competenties
- ✚ Bevorderen van sociale competenties
- ✚ Socialisatie door de overdracht van waarden en normen

“Het veilig voelen en het welbevinden van de kinderen staat centraal in onze Kappio visie. Hiermee bedoelen we dat elk kind zich prettig, thuis en op zijn gemak voelt in onze kinderopvang. We bieden fysieke en emotionele veiligheid en nabijheid.

Wij kijken naar de mogelijkheden die kinderen hebben om kennis op te doen en vaardigheden te ontwikkelen. We gaan uit van het competente kind, bij wie talenten tot hun recht kunnen komen op persoonlijk en sociaal vlak. Elk kind volgt hierin zijn eigen tempo. Het mag zijn, wie het is. Kinderen bij Kappio worden spelenderwijs wijzer. Zij leren ook veel van elkaar. De pedagogisch medewerker heeft een actieve houding en een voorbeeldfunctie voor de overdracht van opvoedkundige en maatschappelijke waarden en normen.”

Judith Maas, Beleidsmedewerker Pedagogiek

1.2 De zes Kappio kernbegrippen

Zes Kappio kernbegrippen vormen bij het realiseren van de pedagogische doelen onze Kappio identiteit. Pedagogisch medewerkers en andere medewerkers van Kappio hebben meegedacht over wie wij zijn. Deze zes Kappio kernbegrippen geven aan wat wij belangrijk vinden in onze visie om mee te geven aan kinderen in hun opvoeding, ontwikkeling en welbevinden. Misschien zijn deze zes Kappio kernbegrippen ook een reden waarom ouders speciaal voor hun kind voor Kappio kinderopvang kiezen?

De zes Kappio kernbegrippen zijn:

- Spelenderwijs wijzer
- Huiselijk
- Uitdagend
- Natuurlijk
- Zelfstandig
- Toekomstgericht

In dit pedagogische beleidsplan worden ze in hoofdstuk 2 t/m 7 uitvoerig toegelicht.

1.3 Samenwerken met ouders/verzorgers

Bij Kappio vinden wij het heel belangrijk om een warme en gelijkwaardige relatie in de samenwerking met de ouders/verzorgers op te bouwen. Dit helpt het kind zich beter te ontwikkelen en meer thuis te voelen in de kinderopvang. In de samenwerking met ouders/verzorgers die aan de Kappio oudercommissie deelnemen (2024) is gevraagd om mee te denken en te adviseren over de inhoud van dit pedagogisch beleid. Zij hebben een waardevolle bijdrage geleverd, veel dank daarvoor!

“Bij Kappio vinden we het heel belangrijk dat niet alleen kinderen, maar ook ouders/verzorgers zich welkom, thuis, gehoord, erkend en op hun gemak voelen. De pedagogisch medewerker bouwt aan een vertrouwensband. Zij zien de ouders/verzorgers als de belangrijkste en competente opvoeder van het kind. Er is partnerschap en samenwerking tussen de pedagogisch medewerker en de ouders/verzorgers, waarbij het belang van het kind voorop staat. We verbinden de wereld van het kind thuis met de wereld van het kindercentrum.”

Marga Hendriks, Directeur-bestuurder Kappio

Bij Kappio is ook ouderbeleid in het handboek opgenomen. Daarin staat de visie op het partnerschap en de samenwerking met ouders/verzorgers verder uitgewerkt. Wij vinden betrokken ouders/verzorgers belangrijk bij de opvoeding, ontwikkeling en het welbevinden van hun kind. Jouw communicatie als pedagogisch medewerker met de ouders/verzorgers is gebaseerd op 3 V's (Bron: Basistraining VVE, Startblokken borgingsbijeenkomst):

- Verkennen= Wat vinden ouders/verzorgers en pedagogisch medewerkers beiden belangrijk in de opvoeding van het kind?
- Verbinden = Hoe kunnen we samen de wereld van het kind thuis verbinden met de wereld van het kind op het kindercentrum?
- Verrijken= Hoe kunnen we samen zowel thuis als op de kinderopvang de ontwikkelkansen van het kind versterken?

1.4 Professionele pedagogisch medewerkers: zes interactievaardigheden

Als pedagogisch medewerker ben je een bouwsteen om kinderen verantwoorde kinderopvang aan te bieden. Je zorgt voor het welbevinden van de kinderen en biedt kinderen allerlei ervaringen aan om zich te ontwikkelen. Onderzoek wijst uit dat een goede kwaliteit van jouw interactievaardigheden in de omgang met de kinderen zorgt voor een goede kwaliteit van de kinderopvang.

De onderstaande zes interactievaardigheden maken onderdeel uit van jouw professionele houding, als pedagogisch medewerker bij Kappio. Ze zijn afkomstig uit de NCKO Kwaliteitsmonitor (Nederlands Consortium Kinder Opvang).

De zes NCKO interactievaardigheden zijn:

- ✚ Sensitieve responsiviteit
- ✚ Respect voor autonomie van het kind
- ✚ Structureren en grenzen stellen (0-4 jaar)/regie en leiding (BSO)
- ✚ Praten en uitleggen
- ✚ Ontwikkeling stimuleren
- ✚ Begeleiden van (sociale) interacties tussen kinderen

Je past deze interactievaardigheden altijd toe. In bepaalde situaties kan er eentje meer op de voorgrond staan. In dit pedagogisch beleidsplan staan veel voorbeelden beschreven van hoe je deze interactievaardigheden in kunt zetten bij de kernbegrippen van Kappio op het kinderdagverblijf (KDV), de peuterschool (PS) en de buitenschoolse opvang (BSO).

“De pedagogisch medewerkers van Kappio werken vanuit een professionele houding en zijn competent. Zij zijn geschoold in pedagogische kennis over de opvoeding, de ontwikkeling en de begeleiding van de kinderen. Zij volgen bij Kappio nascholing door interne en externe trainers. Al onze pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag). Ook werken er pedagogisch coaches bij Kappio die de groepen bezoeken, besprekingen voeren en de deskundigheid van pedagogisch medewerkers bevorderen. Bijvoorbeeld op het gebied van interactievaardigheden en spelbegeleiding. De leidinggevenden zorgen voor een zo prettig mogelijk werkklimaat. Hopelijk is iedereen er trots op om bij Kappio te werken.”

Cora Gnocchi, Manager Kinderopvang

1.5 De inrichting als derde pedagoog

We hebben bij Kappio een uitgebreid inrichtingsbeleid voor het kinderdagverblijf, de peuterschool/jongste BSO en de buitenschoolse opvang beschreven. Eén inspiratiebron was hierbij ook de pedagogiek van Reggio Emilia. Zij benoemen de inrichting van de locaties en de (spel)materialen op de groep als de derde pedagoog. Deze bestaat naast de twee pedagogische rollen van de naaste kinderen en de volwassenen. Zij ondersteunen alle drie het kind in zijn of haar opvoeding, ontwikkeling en het welbevinden.

Er staan talrijke voorbeelden in over hoe je als pedagogisch medewerker de ontwikkeling en het spel kunt stimuleren van de kinderen in inspirerende hoeken met uitdagende spelmaterialen. Per groep en per locatie zijn er een aantal vaste hoeken (verplicht) en wenselijke hoeken (die mogen er zijn). Uiteraard houdt Kappio in de praktijk rekening met de feitelijke mogelijkheden. Het inrichtingsbeleid (in het handboek) sluit aan op dit pedagogisch beleid.

1.6 Gezonde kinderopvang

Een belangrijke voorwaarde voor verantwoorde kinderopvang is ook dat je als pedagogisch medewerker bijdraagt aan het gezond opgroeien van kinderen. Je zorgt bijvoorbeeld voor gezonde voeding en probeert een kind zo goed mogelijk te laten slapen. Je zorgt dat het kind voldoende kan bewegen en gaat om met veiligheid & hygiëne. Hierover zijn diverse beleidsstukken en protocollen beschikbaar, die je kunt raadplegen in het handboek van Kappio.

1.7 Elk kind hoort erbij

Als pedagogisch medewerker bij Kappio draag jij bij aan hoe het kind zijn of haar zelfbeeld ontwikkelt. Je ondersteunt de identiteitsvorming van het kind over zichzelf én over andere kinderen. Door uit te dragen dat iedereen erbij hoort in de groep en kan meedoen. Dit heet met een ander woord: inclusie.

Bij Kappio vinden wij, de pedagogisch medewerkers, dat elk kind erbij hoort. In ons kindbeeld zeggen wij:

- ✚ Het kind mag gezien worden. Oprechte aandacht voor elk kind. Dit verdienen ze zo!
- ✚ Kinderen laten zien waar zij staan, hoe belangrijk zij zijn.
- ✚ Ieder kind accepteren, zoals hij/zij is. Ieder kind is uniek en anders.
- ✚ Eigenheid, een eigen 'ik' mogen zijn. Het is oké zoals je bent.
- ✚ Het is goed zoals je bent als kind, wees en blijf jezelf.
- ✚ Veiligheid is belangrijk. Elk kind mag zich ontwikkelen op zijn eigen manier en niveau.
- ✚ Dat een kind is wie het is, en dit ook mag blijven.

In de kinderopvang zijn alle kinderen onderdeel van de groep. Dat betekent dat er allerlei kinderen per dag komen vanuit een diverse achtergrond. Dus ook kinderen die een handicap hebben of bijzonder gedrag vertonen. Of kinderen met een multiculturele achtergrond, een andere moedertaal, verschillende geloven. Kinderen met getrouwde, gescheiden ouders/verzorgers of met twee mama's en papa's. Het kan ook gaan om kinderen met zieke ouders/verzorgers of die analfabeet of hoogopgeleid zijn.

Bij Kappio verschilt de diversiteit per groep. Maar we streven in elke groep na, dat we als pedagogisch medewerkers respectvol omgaan met verschillen en overeenkomsten in de achtergrond van kinderen (en hun ouders/verzorgers). Want ieder kind hoort erbij, vanuit alle diversiteit. We houden ook rekening met onze verwachtingen van kinderen, passend bij de leeftijd en hun tempo.

We scheppen daaromheen bij Kappio een positief en veilig klimaat. Dit verwachten wij ook van alle ouders/verzorgers, die hun kind bij ons brengen. Echter het is een klimaat met grenzen, want wij vangen meerdere kinderen op in elke groep. Zo kan het toch soms zijn dat gedrag van het kind/of de ouders/verzorgers niet in de groep of de kinderopvang past. Kappio houdt daarbij als organisatie rekening bij plaatsing met het welbevinden van het kind, de ontwikkeling van andere kinderen en de werkdruk voor pedagogisch medewerkers.

1.8 Samenwerken met de basisschool

Bij Kappio werken veel locaties nauw samen met de basisschool omdat we een goede samenwerking belangrijk vinden. Bijna alle locaties bevinden zich in of nabij een school. Per locatie stemmen we af waar samenwerking mogelijk is, eventueel ook gericht op ouders/verzorgers. Regelmatig vormen wij een (integraal) kindcentrum (IKC of KC). De mate van samenwerking verschilt, dit is landelijk ook zo. Dit heeft met veel factoren te maken zoals wet- en regelgeving en financiën.

Een goede communicatie tussen de basisschool en de kinderopvang is nodig.

Er kan namelijk afstemming plaatsvinden over verschillende onderwerpen tussen de kinderopvang en de basisschool. Dit kan in de vorm zijn van gezamenlijke vieringen van feestdagen en ouderbijeenkomsten, over thema's, de overdracht over (positief) gedrag van een BSO kind, bij zorgen over de start op de basisschool van een peuter (de interne begeleider van de school kan komen observeren in de kinderopvang) of interdisciplinaire zorg. Andere voorbeelden zijn: peuters die mogen wennen in groep 1, samenspel met kleuters, voorleesactiviteiten door kinderen uit de bovenbouw, gebruik van uitdagende materialen samen met de basisschool of bijvoorbeeld een gezamenlijke peuter-kleutergroep (pilot).

Op deze manier werkt Kappio gezamenlijk aan een compleet aanbod voor alle kinderen op het gebied van spelend leren, onderwijs, zorg en vrijetijdsbesteding.

In een beleidsstuk in het handboek van Kappio staat uitgebreider de samenwerking met de basisschool beschreven en hoe wij werken aan deze zogeheten doorgaande lijn.

"Voor de doorgaande leerlijn starten wij samen met de peuters en kleuters het thema in de gezamenlijke hal van de basisschool en de peuterschool. Daar richten wij samen met hen het speelhuis in naar het thema. Hierbij is het mooi om te zien hoe de kleuters al vaak wat meer kennis hebben en meteen aan de slag gaan met de materialen. De peuters nemen informatie op, dat vrijwel direct in hun spel terug te zien is op de groep en thuis. Peuters en kleuters worden begeleid in het samen doen."

Caecilia Talsma, Pedagogisch medewerker peuterschool en BSO

2 Het eerste Kappio kernbegrip: Spelenderwijs wijzer

Bij Kappio worden kinderen spelenderwijs wijzer, zoals in het logo staat. Op een studiedag hebben alle pedagogisch medewerkers van Kappio nagedacht over wat dit betekent voor de kinderen op onze kindercentra en welke vaardigheden dit van jou vraagt als pedagogisch medewerker. Het onderstaande is hieruit voortgekomen.

2.1 Hoe wordt een kind spelenderwijs wijzer?

- ✚ Als een kind zich emotioneel veilig en op zijn gemak voelt bij de pedagogisch medewerker, kan het tot spel komen.
- ✚ Als een kind speelt met plezier, vanuit welbevinden en een hoge spelbetrokkenheid.
- ✚ Als het nieuwsgierige kind zelf kan ontdekken, uitproberen en oplossen.
- ✚ Als een kind veel kan doen en beleven, actief kan spelen.
- ✚ Als kinderen met elkaar spelen; van elkaar leren, oefenen met sociaal gedrag en het oplossen van conflicten.
- ✚ Doordat een kind eigen inbreng kan hebben, in een gesprek, in een spel, in een thema en in keuze van spelmaterialen en activiteiten.
- ✚ Als het kind zijn of haar interesses kan volgen, doen waar een talent ligt.
- ✚ Door te kunnen spelen op het eigen niveau.
- ✚ Door te spelen in een fysiek veilige omgeving, waarbij het kind leert omgaan met kleine risico's, passend bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind.

2.2 Welke vaardigheden vraagt dit van de pedagogisch medewerker?

- ✚ Goed observeren van elk kind.
- ✚ Kennis van de brede ontwikkeling van kinderen.
- ✚ Handelen vanuit de zes interactievaardigheden (NCKO).
- ✚ Aansluiten bij de zone van naaste ontwikkeling
- ✚ Het proces van het kind begeleiden.
- ✚ Actief meespelen en spelbegeleiding bieden.
- ✚ Inlevingsvermogen, creativiteit, enthousiasme, aanmoediging, kinderen motiveren.
- ✚ Geduld en aansluiten bij het eigen tempo van het kind.
- ✚ Een breed, thematisch en gevarieerd aanbod van spelmaterialen, hoeken en spelervaringen bieden.
- ✚ Een goede voorbereiding van de ruimte verzorgen.
- ✚ Samenwerken met ouders/verzorgers en collega's.

Zodat het kind kan groeien in doen en laten!

“Hoe mooi is het om tijdens je werk als pedagogisch medewerker op de groep eens te kijken via de ogen van een kind? Hoe kijken zij eigenlijk naar de wereld om hen heen? Kijk samen eens goed naar die zandkorrel of naar die schaduw. Beleef samen de wereld en zie dat het één groot avontuur is, waar zoveel te ontdekken valt.”

Petra Leegwater, Pedagogisch coach & Trainer VVE programma Uk en Puk

2.3 Volgen van het leerproces van kinderen

Bij Kappio volgen wij als pedagogisch medewerkers het leerproces van de kinderen. De pedagogisch medewerker sluit in haar of zijn interactie met de kinderen aan op hoe zij leren, passend bij hun leeftijd. Kinderen leren namelijk anders dan volwassenen. Op de onderstaande manier worden kinderen spelenderwijs wijzer:

Leerproces jonge kinderen 0-4 jaar, dit loopt uit tot 6 jaar

In het Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar hoofdstuk 3 *Ontwikkeling en leren van jonge kinderen* staan de volgende kenmerken van het leerproces van jonge kinderen, waarop je als pedagogisch medewerker aansluit in je interactie:

- ✚ Spelen is de natuurlijke manier van jonge kinderen om in hun eigen tempo te leren en hun omgeving te verkennen. Ze leren vanuit een actieve nieuwsgierige houding, omdat het leuk is.
- ✚ Jonge kinderen leren door uitproberen en herhalen.
- ✚ Jonge kinderen leren door ervaringen, door te voelen, te handelen en te doen. Ze denken handelend oftewel sensomotorisch tijdens een activiteit of belevenis.
- ✚ Jonge kinderen zijn minder gericht op het behalen van een eindresultaat. Door bijvoorbeeld het schilderen, bewegen, bouwen, het doen-alsof spel of over ervaringen te vertellen geven jonge kinderen vorm aan wat ze denken, voelen, zien en geleerd hebben. Het proces is belangrijker dan het resultaat. Aansprekend is soms om op te schrijven wat een kind heeft gezegd.
- ✚ Jonge kinderen leren door te imiteren en te kijken naar anderen. Als pedagogisch medewerker ben je een rolmodel voor de kinderen, waarin je spelbegeleiding biedt. Maar kinderen leren ook veel van elkaar. Daarom kunnen zij bij Kappio veel met elkaar spelen. Een positief groepsklimaat is daarbij belangrijk.
- ✚ Jonge kinderen leren en ontwikkelen zelfvertrouwen door mee te helpen. Ze kunnen zichzelf en anderen helpen, bijvoorbeeld door een jas aan te geven. Dat stimuleert het 'wij' gevoel op de groep. Kijk wat kinderen kunnen, ook met jouw hulp.

Leerproces kinderen 4-12 jaar

In het *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar* hoofdstuk 4 *Ontwikkeling en leren* staan de volgende kenmerken van het leerproces van kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar, waarop je als pedagogisch medewerker aansluit in je interactie:

- ✚ Op de BSO wordt spelend geleerd op alle leeftijden. De kinderen ontdekken hun talenten en bouwen deze uit. Ze zijn nieuwsgierig, willen graag weten en dingen kunnen.
- ✚ Kleuters leren net als peuters spelenderwijs en door het opdoen van ervaringen. Zij hebben een grote belangstelling in taal, praten en ontluikende geletterd- en gecijferdheid. In het (thematisch) rollenspel kunnen kleuters meer uitgebreide rollen dan peuters spelen, praten over hun spel en een eenvoudig spelscript met andere kinderen afstemmen. Vriendschappen bij kleuters zijn vaak gebaseerd op gelijkgestemde interesse zoals puzzelen.
- ✚ Vanaf een jaar of zes gaan kinderen meer logisch en rationeel nadenken. Het lukt ze steeds beter om dingen te onthouden, hun aandacht te sturen en een ander gezichtspunt in te nemen. Ze raken geboeid in hoe dingen in elkaar zitten, willen onderzoeken. En kinderen leren lezen, ontwikkelen digitale vaardigheden, waardoor er een wereld van informatie open gaat. Vriendschappen zijn belangrijk. Jongens spelen vanaf deze leeftijd vaak liever met jongens en meisje meer met meisjes. Zij vergelijken hun identiteit met elkaar.

✚ Als de kinderen wat ouder worden op de BSO oefenen ze graag allerlei competenties, talenten, vaardigheden. Met een aanbod van BSO activiteiten die kinderen niet altijd thuis kunnen doen, is de BSO een interessante plek. Sporten, spel en bewegen, techniek en wetenschap, creatief en cultureel, koken, natuur, ontspannen, fantasiespel en verzamelen spreekt kinderen aan.

✚ Bij Kappio staat het plezier van het meedoen aan spelletjes en wedstrijdjes (vanaf ongeveer acht jaar) voorop. Spelletjes met bestaande of zelfbedachte spelregels, of waarbij je dingen moet weten wekken interesse van BSO kinderen op. Net als techniek, onderzoeken en experimenteren. Oudere BSO kinderen gaan zich meer richten op het maken van een product. Je begeleidt hierbij als pedagogisch medewerker het proces.

✚ Met ongeveer tien jaar kunnen kinderen meer achtergronden/meningen begrijpen bij onderwerpen, over de toekomst en over waarden en normen nadenken. Zij kunnen in een gesprek aangeven wat het betekent om een goed mens te zijn of wat onrecht is. Ze hebben interesse in allerlei onderwerpen, bijvoorbeeld van het hoe en waarom over het klimaat.

✚ De oudste BSO kinderen groeien in hun zelfstandigheid en leren verantwoordelijkheid te nemen voor zaken die hen aangaan. Bijvoorbeeld bij het helpen met eetmomenten of afwassen op de BSO. Je helpt hen ook om oplossingen te bedenken en vriendschappen aan te gaan. Dit bereidt hen mede voor op de doorgaande lijn van deelname aan het voortgezet onderwijs. De oudste BSO kinderen kunnen nadenken over situaties die zij niet direct zelf hebben ervaren. Rond 9 jaar worden mogelijkheden en vrijheden voor zelfstandigheid toegevoegd (in Konnect), in overleg en toestemming met ouders/verzorgers.

✚ Sociaal krijgen de oudere BSO kinderen meer inzicht in zichzelf en de relaties met anderen. Ze zijn gevoelig voor het gedrag van hun leeftijdsgenoten. De groep vormt een belangrijke ondersteuning voor de identiteitsvorming, waarin vriendschappen hechter en loyaal worden. Erbij horen geeft een gevoel van veiligheid.

Je kunt de boeken van de pedagogische kaders (en andere) digitaal inzien op:

<https://expertisecentrumkinderopvang.nl/bibliotheek/pedagogische-kaders>

Ze zijn ontwikkeld en gerealiseerd door Bureau Kwaliteit Kinderopvang (BKK). BKK is gesubsidieerd door het ministerie van SZW van 2008 tot en met 2019. De boeken zijn een curriculum voor de kinderopvang. Ontwikkel jezelf en lees!

2.4 Actieve spelbegeleiding: de 3 V's

In de actieve spelbegeleiding van kinderen werken we, de pedagogisch medewerkers van Kappio, met de didactiek van de 3 V's (van Dorian de Haan):

- ✚ Verkennen = de tijd nemen om te kijken en luisteren waar het kind mee bezig is. Je volgt het kind in het spel. Wat doet en weet het kind? Waar ligt zijn of haar interesse? Wat zegt het kind en laat het non-verbaal zien? Speelt het kind betrokken, begrijp je waarom?
- ✚ Verbinden = Je gaat contact maken, verbinden, een gezamenlijke betrokkenheid tot stand brengen, een verdere spelsituatie opbouwen. Je speelt in op de belangstelling van het kind. Je verbindt taal aan wat het kind doet, aan je ingebrachte eigen handeling of aan het spel van andere kinderen. Kijk naar het geschikte moment om te verbinden, bijvoorbeeld als het kind naar je kijkt of iets aanreikt. Of als het spel stilvalt.
- ✚ Verrijken = Cognitief uitdagen van de spelsituatie. Je voegt iets nieuws toe om de taal en de spelhandelingen op een hoger niveau aan te bieden (zone van naaste ontwikkeling). Door bijvoorbeeld een probleem om op te lossen of een verhaal in te brengen. Door kinderen uit te dagen om te verwoorden waar ze mee bezig. Vragen te stellen waaraan kinderen denken en over hun gevoelens.

Je verbindt taal aan spel. Je kunt verschillende rollen aannemen als pedagogisch medewerker; van observeren tot actief meespelen. Je kunt voorspelen als een kind moeilijk tot spel kan komen.

2.5 De zone van naaste ontwikkeling

Bij Kappio begeleid je, als pedagogisch medewerker, het kind in zijn of haar zone van naaste ontwikkeling.

“Bij de zone van ontwikkeling gaat het om het verkennen van wat het kind al kan. Daaropvolgend: het stimuleren van het niveau, dat nét in de volgende fase van de ontwikkeling ligt. De zone van naaste ontwikkeling bevindt zich in de ruimte wat een kind al beheerst en wat hij mogelijk kan leren, met ondersteuning en hulp van een ander kind of volwassene. De zone van de naaste ontwikkeling is de hele dag zichtbaar.”

Laura de Haas, Pedagogisch coach & Trainer Startblokken

Je biedt de kinderen voldoende hulp en ondersteuning, door goed te observeren en kennis van de ontwikkeling te hebben. Denk bijvoorbeeld aan:

- ✚ Een beginnetje met het vastmaken van de rits in de jas. Het kind trekt vervolgens de rits zelf omhoog.
- ✚ Ondersteunende opmerkingen bij het maken van een puzzel, waar een kind zoekende is: “Wat gebeurt er als je het puzzelstukje draait? Probeer maar, past het?”
- ✚ Instructie geven hoe een vogelhuisje te maken op de BSO, als een kind hierom vraagt.

Als dingen te makkelijk zijn om te leren, dan verslapt de aandacht van het kind. Zijn dingen te moeilijk om te leren, dan geeft het kind het na een tijdje op. Het gaat om het opdoen van een succeservaring op het juiste ontwikkelniveau, waar je iets van leert. Het kind kan zich verwonderen. Dat motiveert en houdt het kind betrokken. Kinderen houden ook van herhaling om iets te leren.

Kinderen helpen elkaar ook in hun zone van naaste ontwikkeling, bijvoorbeeld door iets voor te doen, te laten zien of uit te leggen. Kijk eens om je heen. Zie je dit gebeuren op een KDV 0-4 groep, waar grote verschillen in vaardigheden zijn van kinderen? Denk bijvoorbeeld aan kinderen die andere kinderen helpen met de lunch, door samen de tafel te dekken of iets aan te geven.

Hoe fijn is het om bij BSO kinderen aan te sluiten op hun zone van naaste ontwikkeling bij spel, activiteiten, op sociaal en motorisch gebied.

2.6 Motiveren! Niet dwingen

Bij Kappio motiveer je als pedagogisch medewerker de kinderen tot spelen en meedoen aan activiteiten. Door enthousiast te zijn, je in te leven in de emoties van het kind en het goede voorbeeld te geven. Door mee te spelen en aan te sluiten op interesses en belevingswereld van de kinderen. We dwingen hen nooit tot meedoen. Soms blijkt dat als kinderen toch meedoen, dit een impuls geeft aan hun zelfvertrouwen. Kortom, Kappio biedt een veilige, uitdagende leeromgeving, met respect voor het individuele kind.

3 Het tweede Kappio kernbegrip: Huiselijk

3.1 Welkom voelen en sensitieve responsiviteit

Huiselijk betekent pedagogisch gezien dat alle kinderen die bij ons komen zich thuis, veilig en geborgen voelen. De groep is voor elk kind een gezellige knusse plek om naar toe te gaan, waar ze van pedagogisch medewerkers een stukje persoonlijke aandacht ontvangen en een gevoel van welbevinden.

Vanuit een sensitief-responsieve houding bouw je aan een warme band met de kinderen, waar vanuit een kind zich kan hechten. Sensitief-responsief wil zeggen dat je oog hebt voor de behoeften en signalen van baby's, dreumesen, peuters en BSO kinderen, deze begrijpt en er tijdig en op de

juiste manier op reageert. Een kind voelt zich daardoor ondersteund, geliefd en kan zich ontspannen.

De basis voor sensitieve responsiviteit is dat je goed observeert, kindvolgend werkt en voldoende kennis hebt van de ontwikkeling.

Je merkt bijvoorbeeld als pedagogisch medewerker op dat een baby slaperig wordt, doordat hij geeuwt of wegstijgt.

Je benoemt dit en brengt de baby naar bed.

Je kijkt bewust naar wat de baby nodig heeft.

Of je geeft als pedagogisch medewerker de fles in een voedingsstoel. Met volle aandacht in het één-op-één contact met de hongerige baby, tot hij of zij aangeeft gevuld te zijn. En natuurlijk mag een kind ook drinken tussendoor, als het dat aangeeft.

Als pedagogisch medewerker zie je dat een dreumes en peuter beweeglijk zijn en pakt er een bal bij om mee te spelen. Je toont belangstelling voor het BSO kind; je voert een gesprek, het kind kan bij je komen met een verhaal. Je troost bij verdriet of doet gewoon een gezelschapsspel. In een huiselijke omgeving kunnen de kinderen er op rekenen dat jij een veilige haven voor hen bent. Waarin ze de ruimte krijgen om zichzelf te zijn.

"Wat wij belangrijk vinden op een babygroep is dat de baby's de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en naar de baby's te kijken wat ze nodig hebben. In combinatie met het ritme van het kinderdagverblijf. Dat wij de baby's meenemen met de activiteiten die we aanbieden op de groep. En hoe leuk is het dat ze samen kunnen ontdekken op het kinderdagverblijf. Dat zijn de leukste momenten op het speelkleed, daar kunnen wij als pedagogisch medewerkers onwijs van genieten!"

Tessa, Dionne en Iris, Pedagogisch medewerkers, KDV 0-2 jaar groep

3.2 Nabijheid en beschikbaarheid

Je probeert, als pedagogisch medewerker, dagelijks verschillende momenten te benutten (al is het maar vijf minuten per keer) om actief mee te spelen op de grond met baby's, dreumesen en peuters. Als je bij de jonge spelende kinderen op de grond of in de speelhoek gaat zitten (of de baby zit op schoot), dan ben je emotioneel en fysiek nabij en beschikbaar. Jonge kinderen kunnen vanuit deze veilige basis de wereld ontdekken. Ze hoeven jou niet te gaan zoeken, dit vergroot de

spelbetrokkenheid. Je zorgt ervoor dat de kinderen jou kunnen zien, vooral jonge kinderen hebben veel behoefte aan oogcontact. Ze kijken wat jij ervan vindt als pedagogisch medewerker. In het Pedagogisch Kader 0-4 jaar in hoofdstuk 3 *Ontwikkelen en leren van jonge kinderen* heet dit 'vraagkijken'. Kinderen leren over hun omgeving (veilig-onveilig) en over zichzelf (goed-fout).

BSO kinderen kunnen, naarmate ze ouder worden, meer zelfstandigheid aan. Ze vinden het best fijn om even alleen te spelen. Maar ook voor veel BSO kinderen geldt, dat zij wel behoefte blijven hebben aan beschikbaarheid en emotionele en fysieke nabijheid van de pedagogisch medewerker. Onderschat dit niet op de BSO. Speel vaak actief mee en biedt de kinderen begeleiding. Doe mee met de activiteiten, die je met hen doet. Bijvoorbeeld met voetballen, haren vlechten, spelscripten maken voor in de huishoek of een toneelstuk. In je interactie kunnen de kinderen veel van jou als pedagogisch medewerker leren en een warme band met je krijgen. Je kunt de kinderen onderling helpen samenwerken.

Zeker de jongste kinderen op de BSO zoeken de veiligheid van de pedagogisch medewerker. Een regel die je voor nabijheid, emotionele en fysieke veiligheid bij de inrichting kunt hanteren is: voor kinderen van 4-6 jaar is direct toezicht noodzakelijk in de groepsruimte, voor kinderen van 6-8 jaar soms indirect toezicht mogelijk (wel horen). De oudste BSO kinderen van 9-12 jaar vinden meer zelfstandig hun weg, ook buiten de eigen groepsruimte. Schat daarbij wel per kind in wat het aankan.

Je ondersteunt waar nodig. Kappio stimuleert zelfstandigheid en ouders/verzorgers kunnen in Konnect toestemming geven in deze stappen naar zelfstandigheid. Bijvoorbeeld op de BSO dat hun kind zelfstandig naar sport kan gaan en zonder toezicht mag spelen op het plein.

3.3 Herkenbaarheid

Nederland kent dus een diverse samenleving. Kinderen komen uit verschillende gezinnen, met elk hun identiteit en soms een andere culturele achtergrond. Ieder kind is uniek. Een kind kan kwetsbaar zijn door een ziekte of handicap.

Herkenbare echte (spel)materialen in de inrichting bevorderen bij Kappio dat alle kinderen zich thuis welkom voelen en/of kennis maken met een diverse samenleving.

Het geeft betekenis aan het rollenspel. Zet als pedagogisch medewerker bijvoorbeeld een theepot uit een ander land neer, een wereldbol of poppen met verschillende huidskleuren. Je kunt ook een verhaal voorlezen over de gezinssituatie, als dit van toepassing is voor het kind. Bijvoorbeeld als de ouders gescheiden zijn.

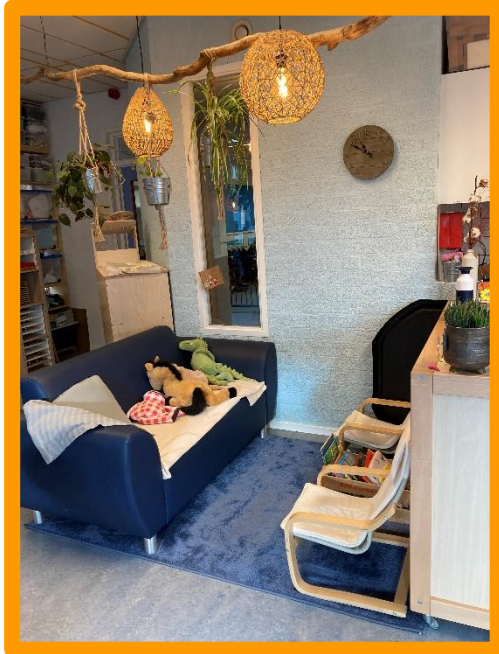
Bij Kappio zien we meertaligheid van kinderen als een verrijking in hun leven. Als pedagogisch medewerker heb je een positieve houding bij meertaligheid, het is een kans! Schrijf iets, zing een liedje, rijm, of zeg een woordje in de eigen taal, als je dit weet. Je kunt ook een (digitaal) liedje opzetten of een taaltekening maken. Zo voelt een kind en de ouder/verzorgers zich sneller thuis. Zeker in een multiculturele groep moet je investeren in een warme band.

3.4 Een gezellige huiselijke inrichting

Een huiselijke sfeer past bij de Kappio inrichting. Er is een eigen Kappio Interieurboek ontworpen, voor de 'Looks & Feels' met een afgestemd kleurenpalet, natuurlijke materialen, meubels, sfeervolle verlichting, kleden, kussens en (kunst)planten. Dit alles draagt bij aan een gezellige inrichting!

In het inrichtingsbeleid staat dat je speelhoeken en plekken inricht op je groep en locatie. Je houdt daarbij rekening met de spelbehoefes, interesses en leeftijd van de kinderen.

Als kinderen weten welk spel of activiteit zij in de hoek of plek kunnen doen, geeft dit een gevoel van veiligheid, rust en structuur. Je kunt echte foto's van de hoeken erbij zetten. Een goede indeling van de ruimte voorkomt dat kinderen door elkaar heen lopen en elkaar onnodig storen. De kinderen kunnen goed tot samenspel, alleen spelen of tot sociaal contact met andere kinderen komen.

3.5 Eigen inbreng van het kind

Kinderen voelen zich in de ene ruimte meer thuis, dan in de andere ruimte. Het blijkt dat je het thuisgevoel en de eigen identiteit van kinderen kunt versterken door het aanbieden van een stukje 'eigenheid'. Daarom werken wij als pedagogisch medewerkers bij Kappio aan de eigen inbreng van het kind.

Er is bij Kappio:

- ✚ Voor de kinderen van 0-4 jaar een familieboek met foto's van hun familieleden en huisdier op de groep.
- ✚ Er hangen (op kindhoogte, gekaderd) of staan enkele zelfgemaakte schilderijen van de kinderen op de groep.

Kinderparticipatie vormt hier ook onderdeel van (zie hoofdstuk 7).

Er kan bij Kappio:

- ✚ Het neerzetten van iets in de Kappio eyecatcherkast (de ladderkast) door kinderen, van wat ze gemaakt, gevonden of meegenomen van huis hebben.
- ✚ Dat een kind een eigen bak of la op de groep heeft om persoonlijke spullen in te bewaren.
- ✚ Een foto of ander (zelfgemaakt) 'naambord' van het kind in de groep zijn of een leuk mandje met alle foto's van de kinderen erin.
- ✚ Dat een bouwwerk/spelmateriaal soms mag blijven staan, op een dienblad of ergens anders. Zodat kinderen er de volgende dag mee verder kunnen spelen.
- ✚ Dat kinderen kunnen meehelpen bij het inrichten van de (thema) hoeken.
- ✚ Dat kinderen en ouders/verzorgers worden gevraagd om af en toe kosteloos materiaal mee te nemen voor de (thema)hoeken. Bijvoorbeeld een geboortekaart, knutselmateriaal of een lege verpakking.

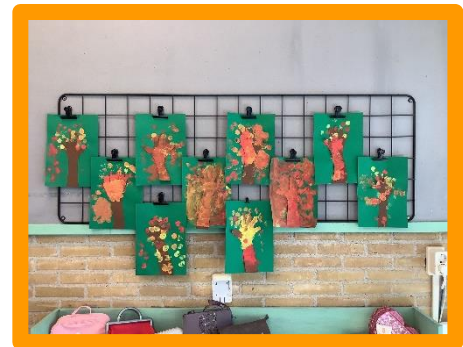

- ✚ Dat je samen met de kinderen iets maakt voor in een thema- of huishoek. Bijvoorbeeld een hok van een doos voor een dierenknuffel om mee te spelen.
- ✚ Dat kinderen samen met jou als pedagogisch medewerker een (eigen) plant verzorgen.
- ✚ Het uitnodigen van kinderen om iets mee te nemen om over te praten, bijvoorbeeld een foto of favoriet boek van thuis.
- ✚ Een muurkrant maken (BSO) waarin kinderen een onderwerp uitwerken, dat hen interesseert.

3.6 Opruimen maar!

Kinderen zijn, net als volwassenen, gevoelig voor sfeer en verzorgde ruimtes. Ze spelen dan beter, want door rommel is er geen overzicht voor de kinderen. Loop als pedagogisch medewerker de groep na, vermijd teveel spullen en ruim regelmatig op. Als je bijvoorbeeld knutsels op de groepen een vaste plek geeft blijft het overzichtelijk en geeft het rust.

Je betreft kinderen bij het proces van opruimen, die bij de leeftijd past. Opruimen is een activiteit. Jonge kinderen hebben altijd begeleiding nodig bij het opruimen. Soms kunnen kleuters dit ook nog niet zelfstandig. Probeer als pedagogisch medewerker overzicht te bieden, zing bijvoorbeeld een liedje bij aanvang van het opruimen.

3.7 Stabiliteit

Stabiele inrichting

In een huiselijke omgeving weten kinderen waar ze dingen kunnen vinden. Je biedt als pedagogisch medewerker de kinderen hiermee stabiliteit. De meubels en hoeken zijn niet steeds verschoven, als kinderen na een paar dagen weer binnenkomen. Zo zorg je ervoor dat kinderen zich niet verloren voelen. Het is belangrijk dat je de inrichting niet te vaak verandert, behalve als het pedagogisch nodig is. Dit is als kinderen door de verandering beter tot spel kunnen komen.

Vaste gezichten op de groep

Daarnaast creëert Kappio als organisatie veiligheid door te streven naar het werken met zoveel mogelijk vaste gezichten in vaste teamsamenstellingen op de groepen. Vaste inval kan helpen. Zodat kinderen een veilige stabiele relatie kunnen aangaan met jou als pedagogisch medewerker in een vertrouwde groep.

3.8 Dagritme kaarten en structuur

Een goed dagritme ondersteunt de kinderen en de organisatie van de groep. Het geeft regelmaat, voorspelbaarheid en overzicht. Je biedt als pedagogisch medewerker een duidelijke structuur op de groep. Dit geeft rust en regelmaat. Het biedt kinderen ook geborgenheid.

Bij Kappio werk je op het kinderdagverblijf 0-4 jaar (vanaf peuterleeftijd), op de peuterscholen en eventueel de jongste BSO met dagritme kaarten. Pas de intensiviteit van het gebruik van de dagritme kaarten aan je groep of (individuele) behoefte van het kind aan.

Bij baby's en dreumesen gebruik je als pedagogisch medewerker de dagritmekaarten nog niet, maar volg je vooral het individuele ritme per kind. Praat hierover met de ouders/verzorgers. Op de groepen van 0-2 jaar, waarvan er enkelen zijn bij Kappio, wordt niet gewerkt met dagritmekaarten.

De dagritmekaarten beelden de vaste onderdelen van de dag in een tijdslijn af: bijvoorbeeld in de kring gaan, voorlezen, bewegen, naar buiten en eten. Foto's van de eigen groep zijn erg herkenbaar voor kinderen. Uk&Puk hebben ook eigen dagritmekaarten.

De dagritmekaarten zijn, zeker voor nieuwe kinderen of zij die nog geen Nederlands begrijpen, een emotionele steun. Ze weten dan wat komen gaat.

Je hangt als pedagogisch medewerker de dagritmekaarten op kindhoogte op, zodat ze goed te zien zijn. Het werken met dagritmekaarten gebeurt ook vaak op school in groep 1 en 2 en sluit hier dus op aan. Je kunt de dagritmekaarten ondersteunen met vaste (gebaren) liedjes, versjes en rituelen, herhalend om het overgangsmoment te markeren.

Leiding geven aan de groep betekent dat je als pedagogisch medewerker structuur biedt en situaties, activiteiten of taken zo organiseert dat kinderen er optimaal van kunnen profiteren. Dit doe je onder andere door:

- ✚ Heldere instructies te geven aan de kinderen. Dan weten de kinderen wat je van hen verwacht.
- ✚ Goed uit te leggen wat de bedoeling is en welke keuzen er zijn.

Flexibiliteit

Het gaat bij het dagritme om het vasthouden van de grote lijnen in de dagelijkse structuur. Bij Kappio vinden we het daarbij wel belangrijk dat er ruimte blijft voor jouw flexibele omgang met de kinderen. Flexibiliteit komt uiteraard veel voor bij baby's en dreumesen op de groep, omdat je daar als pedagogisch medewerker sowieso het ritme van het individuele kind volgt. Maar ook met peuters, kleuters en oudere BSO kinderen kan er tijdens een thema wat ruimte blijven voor flexibiliteit. Er kan worden gepraat over allerlei onderwerpen. Kinderen brengen hun eigen spontane inbreng, interesses en behoeften per dag mee als zij komen. Het is bijvoorbeeld mooi weer om lekker lang buiten te spelen. Of de kinderen spelen op de BSO betrokken met technisch Lego en willen graag een kwartiertje later eten. Dat mag bij Kappio!

4 Het derde Kappio kernbegrip: Uitdagend

Bij Kappio vinden wij dat kinderen uitdagende ervaringen nodig hebben. Kinderen groeien er als persoon door. Ze ontwikkelen er spelenderwijs competenties, kennis en vaardigheden mee. Daarmee bouwen ze zelfvertrouwen op.

Om uitdaging te bieden begeleid je als pedagogisch medewerker bij Kappio de kinderen als volgt:

- ✚ Door de inzet van thematische programma's voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)
- ✚ Door thematisch te werken op de BSO met de Kappio Activiteitenmodule.
- ✚ Door een aanbod van spel en activiteiten aan individuele kinderen, kleine groepjes kinderen (2-5 kinderen) en aan de grote groep (6 of meer kinderen).
- ✚ Door de brede ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven we specifiek, -vanwege de wetgeving-, hoe we bij Kappio de taal-, motorische-, creatieve en cognitieve vaardigheden bij de kinderen stimuleren.
- ✚ Door mogelijke inzet van kwalitatief goede (spel)materialen in rijk ingerichte hoeken op de kinderopvang.
- ✚ Door kinderen te leren omgaan met risicovol spel.

4.1 VVE programma's op peuterscholen

Uk&Puk en Startblokken

Bij Kappio worden thematische VVE programma's ingezet op de peuterscholen. Dit zijn de VVE programma's Uk&Puk en Startblokken. De gemeente biedt hiervoor (financiële) ondersteuning en geeft richtlijnen voor de peuterscholen vanuit landelijk Rijksoverheidsbeleid. Pedagogisch medewerkers die werken op peuterscholen worden bij Kappio in VVE geschoold en krijgen jaarlijkse borgingsbijeenkomsten.

Als pedagogisch medewerker van Kappio werk je in het VVE programma met een aanbod van spel en activiteiten voor peuters (2- 4 jaar). Er wordt aan kinderen met een (risico op) taal- en/of ontwikkelingsachterstand een VVE indicatie door het consultatiebureau afgegeven.

Deze VVE-doelgroeppeuters komen drie of vier dagdelen per week naar de peuterschool. Ze nemen deel volgens de wettelijke richtlijnen. Op sommige peuterscholen wordt verlengde opvang aangeboden.

Door een intensief spel- en activiteiten aanbod geef je als pedagogisch medewerker kinderen een betere start om naar de basisschool te gaan. Je probeert achterstanden bij de kinderen te voorkomen, gelijk te houden of te verminderen. Je aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad. Je richt je op de brede ontwikkeling; in het bijzonder de taal, de reken-, de motorische en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.

Startblokken Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw, pagina 198
Frea Janssen-Vos, Levineke van der Meer, 2017,
Koninklijke van Gorcum

Thematisch werken

De pedagogisch medewerkers werken in VVE programma's met thema's die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen. Kinderen kunnen zich herkennen in de thema's en het geeft een gevoel van saamhorigheid. Thematisch werken is goed voor de taalontwikkeling (zie 4.5).

✚ Bij peuters werk je in het VVE programma in kleine groepen of zo mogelijk individueel, zeker bij talige en cognitieve activiteiten. Je kunt de kinderen in het proces en inhoudelijk goed begeleiden. Zo heb je genoeg aandacht voor elk kind en kan elk kind (talige) inbreng hebben.

✚ Er worden ook activiteiten in de grote groep uitgevoerd. Bijvoorbeeld het samen zingen, bewegen of om een thema te starten.

Thema's duren meestal 6 – 8 weken, afhankelijk van de eisen van het VVE programma. Je stemt als pedagogisch medewerker de inrichting van je groep af op het thema.

Bij het werken met een VVE programma noteer je ook aan welke ontwikkeldoelen je werkt bij elke VVE peuter en aan welke activiteiten de peuter meedoet. De ontwikkeldoelen worden op gezette tijden, cyclisch besproken in de kindbespreking.

Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is zeer belangrijk, omdat het stimuleren van de ontwikkeling van het kind thuis de effecten van het VVE programma versterkt. Je biedt daarom bij Kappio als pedagogisch medewerker onder andere tips (en soms) materialen voor thuis aan, maakt een nieuwsbrief over het thema, geeft informatie over de ontwikkeling van het kind en betreft ouders/verzorgers bij diverse activiteiten op het kindcentrum. Bij het VVE programma Uk&Puk kan de pop thuis gaan logeren. Je vindt meer voorbeelden van ouderbetrokkenheid in het ouderbeleid van Kappio.

4.2 VVE programma's op peuterscholen

Bij Kappio wordt het thematische VVE programma Uk&Puk ook ingezet op de kinderdagverblijven 0-4 jaar en op enkele baby-dreumesgroepen (0-2 jaar). De duur van de thema's varieert. Bijvoorbeeld met baby's en dreumesen 6 thema's per jaar, met oudere kinderen meestal 6-8 weken per thema. De inzet van het programma Uk&Puk wordt niet financieel door de gemeenten ondersteund en is daarom minder gebonden aan richtlijnen vanuit de overheid. Er wordt aan kinderen op de kinderdagverblijven haast geen afgifte van een VVE indicatie gegeven door het consultatiebureau.

Kappio kiest ervoor om met een VVE programma bij alle kinderen te werken aan goede ontwikkelingsstimulering. Ook bij kinderen zonder risico's op achterstanden of waarvan de ouders/verzorgers werken, bevorder je met de thematische activiteiten een hogere pedagogische kwaliteit op de groep.

Alle pedagogisch medewerkers die werken op de Kappio kinderdagverblijven worden in VVE geschoold en krijgen jaarlijkse borgingsbijeenkomsten.

Het thema, het spel en de activiteiten worden aangeboden voor 3 leeftijdsgroepen: baby's van 0-1,5 jaar, dreumesen van 1,5-2,5 jaar en peuters van 2,5-4 jaar. Uiteraard wordt de manier van het betrokken aanbod aangepast aan de leeftijd van de kinderen.

- ✚ Met baby's en dreumesen gebeurt veel op individuele basis of met 2-3 kinderen (spontaner) tegelijk samen spelen. Activiteiten zoals bellen blazen of praten over wat de baby ziet zijn voorbeelden.
- ✚ Vanaf peuterleeftijd kunnen kinderen gericht aan georganiseerde spelactiviteiten in kleine en grotere groepen meedoen.

Op het kinderdagverblijf stemt de pedagogisch medewerker de inrichting van de groep af op het thema. De warme overdracht naar de basisschool vindt plaats en er wordt gewerkt aan ouderbetrokkenheid.

4.3 BSO Kappio Activiteitenmodule

De tijd die kinderen van 4-12 jaar op de BSO doorbrengen bij Kappio is vrije tijd, waarin zij hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen. Als pedagogisch medewerker werk je vanuit een dagritme en een voorbereid programma, van waaruit je de kinderen ruimte biedt om zich te ontspannen, te spelen, activiteiten te doen en vriendschappen te sluiten. Je zorgt ook voor een goede inrichting, want dit beïnvloedt het spel- en sociale gedrag van de kinderen.

Je werkt als pedagogisch medewerker thematisch vanuit onze BSO Kappio Activiteitenmodule; onderdeel van het BSO activiteitenbeleid. Op de BSO is de duur van het thema in de vakantie tussen de 4-8 weken. Dit is afhankelijk van de grootte, de jaarkalender en de interesses en ideeën van de kinderen.

Je kunt de kinderen uitnodigen om mee te denken over het aanbod van de activiteiten op de BSO groep. De activiteiten zet je neer in Konnect, zodat je collega pedagogisch medewerkers geïnspireerd kunnen raken en gebruik kunnen maken van jouw BSO activiteiten.

De activiteiten zijn ingedeeld in de volgende domeinen:

- ✚ Creatief en cultureel
- ✚ Natuur
- ✚ Ontspannen
- ✚ Sport, spel en bewegen
- ✚ Techniek en Wetenschap

Elke pedagogisch medewerker die werkt op de BSO wordt geschoold in de thematische BSO Activiteitenmodule. Op de BSO kun je kinderen individueel, in kleine groepen en grote groepen activiteiten aanbieden en hen begeleiden in het uitbreiden van hun kennis, vaardigheden en competenties.

Kinderen worden door jou spelenderwijs wijzer en uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve, creatieve en taalvaardigheden. Ze leren steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving. Je stimuleert in je interactie de ontwikkeling van de kinderen, praat met hen en legt dingen uit.

4.4 Motorische vaardigheden

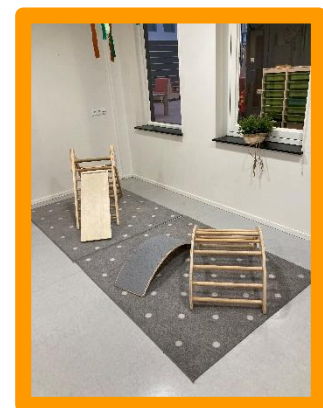
Bij Kappio kunnen kinderen in de buitenruimte bewegen. Ze kunnen er ballen, kringspelletjes doen, badmintonnen en in de zandbak spelen. Kinderen kunnen in bewegingsspel leren omgaan met kleine aanvaardbare spelrisico's, zoals het lopen over een liggende boomstam op het plein.

Bij Kappio kijk je als pedagogisch medewerker of kinderen ook binnen kunnen bewegen. Veel kinderen hebben namelijk een grote bewegingsbehoefte. Beweeglijke kinderen hebben hier zeker baat bij.

Kinderen raken er hun energie mee kwijt en oefenen met balans en coördinatie. Kinderen ontwikkelen hun zenuwstelsel door veel te bewegen. Via de zintuigen wordt informatie verzonden naar het zenuwstelsel en verder geleid naar spieren en interne organen. De laatste jaren is er veel onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat bewegen goed is voor de ontwikkeling van de hersenen. Hoe ouder de kinderen zijn, hoe meer ze fysiek kunnen. De kinderen worden groter, sterker en behendiger in hun grove motoriek. Maar alle kinderen ontwikkelen natuurlijk ook hun fijne motorische activiteiten.

Als pedagogisch medewerker neem je het bewegen van de kinderen elke dag op in je dagprogramma. Dit begint natuurlijk al met baby's. Zorg dat zij ook voldoende bewegingsruimte hebben in een grote grondbox, die niet te vol is en waar zij kunnen spelen met spelmaterialen als een zachte bal, een rammelaar, een knuffel of een stoffen boekje. Als baby's gaan staan, willen ze zich kunnen optrekken. Zorg ervoor dat de kinderen elke dag binnen of buiten even kunnen bewegen. Je zet activiteiten op die het bewegen van de peuters, kleuters en BSO kinderen stimuleren en je begeleidt deze, zoals kruipen over een kussen (talud), zachte klimblokken, dansen op muziek of een bal- of een kringspel. Je doet actief mee.

Kijk of je op je groep of locatie een ruime plek binnen kan vrijmaken om te bewegen met de kinderen. Misschien in een gezamenlijk speellokaal, een hal of gymzaal van de school?

Mogelijkheden op de eigen groep voor dreumesen om te bewegen zijn bijvoorbeeld het Emmi Pikler materiaal, zoals de klimdriehoek. Meer informatie over mooie bewegingsmaterialen vind je in het inrichtingsbeleid.

4.5 Cognitieve vaardigheden

Bij Kappio besteed je als pedagogisch medewerker veel aandacht aan het stimuleren van de cognitieve vaardigheden van kinderen. Dit zijn vaardigheden die met het denken te maken hebben. Gedurende de dag creëer je kansen door een aanbod van stimulerende situaties aan de kinderen te bieden. Daarnaast grijp je kansen die spontaan ontstaan: tijdens verzorgingsmomenten, in het spel en bij de dagelijkse routines. Vraag bijvoorbeeld aan de kinderen welke twee schoenen bij elkaar passen. Denk aan ordenen, tellen en hoeveelheden, meten, ruimtelijke oriëntatie en tijd. Richt de groep in met stimulerende materialen.

In de VVE programma's is ook een groot aanbod van spel en activiteiten aanwezig, die de cognitieve vaardigheden van kinderen stimuleren. Kinderen doen ervaringen op, in interactie met jou, als pedagogisch medewerker:

- ✚ Je ondersteunt de kinderen met zelf ontdekken, experimenteren en uitproberen.
- ✚ Je stimuleert een onderzoekende en nieuwsgierige houding.
- ✚ Je voegt rekentaal toe aan de ervaringen van kinderen.
- ✚ Je gebruikt humor (leren denken vanuit een ander perspectief).
- ✚ Je stelt vragen, opmerkingen en vraagt door.
- ✚ Je daagt kinderen uit tot redeneren, kritisch en creatief denken.
- ✚ Je brengt een 'probleem' in waarmee de kinderen aan de slag gaan en zoeken naar oplossingen. Niet de oplossing, maar het proces van het denken is het belangrijkste.

Een kind is een creatieve denker wanneer het buiten de gebaande paden kan denken. Je stimuleert de cognitieve vaardigheden in spel van de kinderen, bijvoorbeeld met:

Koken, wegen, inkopen doen, tijdsverloop, samen eten.

Sensomotorisch, vergelijken, vol-leeg

Rollenspel in de winkelhoek, betalen, passen en meten

4.6 Taalvaardigheden

Bij Kappio werk je als pedagogisch medewerker op veel manieren en altijd aan de taalontwikkeling van alle kinderen. Dit begint direct bij baby's.

“Praten met en tegen baby's; het zeggen wat je doet en benoemen wat je ziet! Als pedagogisch medewerker geef je de ondertiteling van alles wat de baby ziet, doet en beleeft. Daardoor leert de baby de wereld om zich heen beter kennen en begrijpen. De baby leert er bijvoorbeeld ook van wat er komen gaat. Dit stimuleert niet alleen de taalontwikkeling, maar vergroot ook het gevoel van veiligheid, voorspelbaarheid en begrip. Heel belangrijk is om ons tempo van praten en handelen (de langzamere verwerkingsnelheid) aan de baby aan te passen en oog te hebben voor alle signalen die de baby laat zien (sensitieve-responsiviteit).”

Karin Smit-Huisman, Trainer 'Werken met baby's' en Pedagogisch medewerker

Annemiek Looman-van Domselaar, Trainer 'Werken met baby's' en Assistent leidinggevende

In de VVE programma's op de peuterscholen en de kinderdagverblijven worden door jou als pedagogisch medewerker veel spel en activiteiten aangeboden die de taalvaardigheden stimuleren. Thematisch werken geeft een enorme impuls, -vooral bij jonge kinderen-, aan taalvaardigheden, omdat je de woorden meerdere keren in een betekenisvolle activiteit aanbiedt. Bij kinderen die nog niet actief kunnen spreken of de Nederlandse taal nog niet begrijpen, ondersteunen pedagogisch medewerkers hun taal met veel gebaren, mimiek en afbeeldingen. Verder praat je met kinderen, lees je prentenboeken voor in de leeshoek, je tekent en knutselt met de kinderen, zegt versjes en zingt liedjes. Je werkt met de verteltafel (op de peuterschool, soms op het KDV), met praatplaten en via het spelen van rollenspel met themaspullen in de huishoek, bouwhoek, themahoek of met buitenspel. De kinderen kunnen praten tegen een pop of interactie hebben met een handpop. Kinderen leren door deze herhalingen de woordbetekenissen goed kennen en later zelf gebruiken.

Bij Kappio werk je als pedagogisch medewerker met drie belangrijke pijlers als je de taalontwikkeling van jonge kinderen stimuleert.

1) Interactief (voor)lezen

We bevorderen bij Kappio plezier in het (voor)lezen. Je leest de kinderen op de kinderdagverblijven en peuterscholen elke dag op een interactieve manier voor.

Als pedagogisch medewerker zorg je voor prentenboeken die passen bij de leeftijd van de kinderen. Baby's laat je bijvoorbeeld spelen en voelen aan knisperboekjes, boekjes van dik karton of met zwart-witpatronen erin. Dreumesen biedt je aanwijsboeken aan en boeken met een eenvoudige verhaallijn. Peuters kunnen al een verhaallijn volgen waarin iets gebeurt. Je leert kinderen ook omgaan met boeken in de leeshoek.

Je nodigt de kinderen uit tot een actieve inbreng op wat er gebeurt in het voorleesverhaal. De kinderen wijzen iets aan, reageren op opmerkingen, mogen vragen stellen, doen mee met bewegingen, en denken na over een "probleem" dat opgelost kan worden in het verhaal. Interactief voorlezen kan in de kleine groep in de leeshoek, aan tafel en/of de grote groep plaatsvinden.

Je stimuleert kinderen op de BSO, als zij er interesse in hebben, om zelf te lezen in de leeshoek (jongste BSO) en de chillhoek. Je legt er diverse boeken, tijdschriften, stripboeken neer met onderwerpen waarin de kinderen zijn geïnteresseerd. Het is een moment van ontspanning en plezier in lezen, zodat kinderen een andere wereld kunnen ontdekken en nieuwe woorden leren. Sommige kinderen op de BSO vinden het ook fijn, om door jou als pedagogisch medewerker te worden voorgelezen.

2) Gesprekken voeren

Bij Kappio bevorderen wij het plezier in praten. Naast taalaanbod is het zelf praten door kinderen nodig voor de taalontwikkeling. Bij baby's speel je als pedagogisch medewerker in op de communicatie van het wederzijdse contact maken, brabbelen, het benoemen wat je doet, rustig praten over wat je ziet.

Je stimuleert kinderen tot gesprekken bij allerlei momenten, bij activiteiten, bij de maaltijd, bij verzorgingsmomenten. Met jou en met de andere kinderen. Je let in kringgesprekken op een eerlijke beurtverdeling, je volgt het tempo van spreken van het kind (iets langzamer) en praat met de kinderen over onderwerpen die hen interesseren, de gebeurtenissen thuis, op de groep en op school.

Op de BSO kunnen kinderen in de theaterhoek praten met elkaar over een spelscript voor een toneelstuk. Ze kunnen zingen en spreken door een microfoon bij een toneelstuk. Ondersteun als pedagogisch medewerker de kinderen hierbij.

Of denk eens aan filosoferen met kaarten en dobbelstenen met plaatjes die stimuleren tot gesprekken.

Bij de interactievaardigheid 'Praten en uitleggen' gaat het er om hoeveel je als pedagogisch medewerker praat (de kwantiteit) en hoe je dat doet (de kwaliteit). Jouw gesprek met de kinderen is een dialoog, waarbij je mét en niet tegen de kinderen praat:

- ✚ Je verwoordt emoties en gevoelens van kinderen, die dit nog niet kunnen.
- ✚ Je stimuleert kinderen tot gebruik van taal.
- ✚ Je breidt uit wat kinderen zeggen, luistert en reageert op vragen van de kinderen.
- ✚ Je stemt interesses en het begripsniveau af op de kinderen.
- ✚ Je benoemt wat je zelf doet en wat er gebeurt en ervaren wordt.

Je geeft het goede voorbeeld in de taal door correct te herhalen wat het kind wil zeggen. Je zegt niet "nee" of "fout", want dit werkt demotiverend voor het kind om te praten. Open vragen nodigen kinderen uit tot gesprek (vanaf peuterleeftijd).

3) Woordenschat

Pedagogisch medewerkers bieden aan kinderen veel woordenschat aan.

Natuurlijk begint dit gelijk bij de baby's. Je benoemt veel van wat de baby en de dreumes ziet en wat je doet. Je praat in een langzaam tempo, zingt liedjes en zegt (beweeg)versjes, naast het voorlezen.

Als pedagogisch medewerker handel je volgens de 3 uitjes: uitleggen, uitbeelden en uitbreiden. Je geeft uitleg over de woorden door te vertellen en te laten zien wat woorden betekenen; met mimiek, bewegingen en gebaren, (echte) voorwerpen, plaatjes/foto's/afbeeldingen op praatplaten en in boeken. Deze woorden verbind je spelenderwijs vaak thematisch weer aan andere woorden. Er ontstaat dan een woordnetwerk in de hersenen en de woordenschat vergroot.

Bij elk thema op VVE groepen wordt gebruik gemaakt van een woordenlijst. Bij het programma Uk&Puk is dat een vaste lijst behorend bij elk thema. Bij Startblokken stellen pedagogisch medewerkers zelf een woordenlijst samen.

Op de BSO gebruik je ook woorden die nieuw zijn voor de kinderen. Zoek woorden op, doe woordspelletjes en kijk of kinderen woorden al kennen. Jullie kunnen er als pedagogisch medewerkers met de kinderen over praten en onderzoeken wat woorden betekenen.

*Kinderen maken woordnetwerken in hun hoofd.
Dit is een manier waarop we taal leren.*

✚ LOGO 3000

Een hulpmiddel waarmee Kappio verdieping geeft aan het woordenschat aanbod voor taalzwakke peuters is het programma LOGO 3000. Onderdeel hiervan zijn woordwebben met foto's, praatplaten, boeken en een speciale taaldidactiek om woorden aan te leren aan de kinderen.

✚ Vertelkastje (kamishibai)

Sommige locaties van Kappio hebben een vertelkastje, waarmee je met grote platen een voorleesverhaal kan vertellen. Het werken met een vertelkastje is niet verplicht, maar wel leuk. Je kunt ook een vertelkastje lenen bij de bibliotheek.

✚ Verteltafel

Op de peuterschool is deze verplicht, op het kinderdagverblijf kan deze er apart bij worden gepakt voor de peuters.

✚ Familieboek

Er wordt door pedagogisch medewerkers gewerkt met een familieboek voor op het kinderdagverblijf en de peuterschool.

Jonge kinderen praten namelijk graag over hun familie. Het inzien van het familieboek ondersteunt ook hun sociale-emotionele ontwikkeling. Baby's en dreumesen kunnen ernaar wijzen. De kinderen kunnen het familieboek naar behoefte inzien.

Ouders/verzorger worden betrokken bij het maken van het familieboek voor hun kind.

✚ Bibliotheek lidmaatschap

Alle locaties van Kappio zijn lid van de bibliotheek. Je kunt daar als pedagogisch medewerker boeken en materialen lenen om bijvoorbeeld een thema te verlevendigen en te verrijken. Sommige bibliotheken bieden ook trainingen en activiteiten aan voor jou, de kinderen en soms hun ouders. Bij Kappio streven we een actieve samenwerking met de bibliotheek na. Je kunt ook een gastspreker uitnodigen.

4.7 Creatieve vaardigheden

Bij Kappio krijgen kinderen volop de gelegenheid om ervaringen op te doen met creatieve vaardigheden en zich expressief te uiten. Als kinderen dit willen, mag dit elke dag. Als pedagogisch medewerker laat je de kinderen experimenteren met de eigenschappen van materialen in de atelierhoek, plek of aan tafel.

Baby's en dreumesen doen senso-motorische ervaringen op met veilige materialen. Je biedt een overzichtelijk aanbod van bijvoorbeeld kleuren verf, papier, stukjes stof, hout, klei en kosteloze materialen

Vanaf de peuter-kleuterleeftijd kunnen de materialen aantrekkelijk uitgesteld staan in doorzichtige kunststof/ glazen potten of rieten mandjes. De kinderen kunnen deze zelf pakken en terugzetten. Schat als pedagogisch medewerker in wat de kinderen aankunnen per leeftijd. De kinderen werken op

kindhoogte, soms staand.

Kinderen ontdekken bij creatieve vaardigheden bijvoorbeeld of iets van vorm en kleur verandert of mengt met water. Ze beleven schoonheid. Ze ontwikkelen hun fijne motorische vaardigheden bij activiteiten zoals tekenen, verven, knutselen en omgaan met textiel. Bij jonge kinderen kun je soms grotere vellen papier inzetten. Je kunt werken op het platte vlak, maar uitdagend is ook om de hoogte, de breedte en de diepte in te gaan; het 3-dimensionale werken. Als kinderen samen werken aan een creatief stuk, dan oefenen zij hun sociale vaardigheden.

Als pedagogisch medewerker begeleid je jonge kinderen vooral procesgericht, in plaats van productgericht bij activiteiten. Oudere BSO kinderen hebben wat meer interesse in hoe je een product maakt, maar het proces van maken blijft belangrijk. Wat er wordt gemaakt kan niet goed of fout zijn. Je geeft de kinderen vooral complimenten over het meedoen, het plezier dat ze hebben en het doen. Je praat over meer dan wat het is en hoe mooi het is. Bijvoorbeeld: "Je vond

het leuk om de kleuren met de kwast te mengen. De kleuren veranderden ook nog van blauw en geel naar groen!". Kinderen mogen zelf eigen inbreng hebben in hun creatie. Je kunt stimuleren dat kinderen eerst zelf iets gaan proberen.

Je beperkt bij Kappio als pedagogisch medewerker het werken bij kinderen met kleurplaten. Dit mag wel, maar het vrij werken met een open vel stimuleert de eigen creativiteit. Laat kinderen tekenen op hun leeftijdsniveau. Het begint bij het zetten van krassen, punten en spiralen. Die zie je ontstaan in tekeningen van jonge kinderen. Je kunt met peuters over hun tekening praten. Alhoewel de betekenis van een tekening bij peuters vaak nog veranderd, is het af en toe leuk om dit met een woord erbij te schrijven voor ouders/verzorgers.

Je wisselt als pedagogisch medewerker de knutselmaterialen af, peuters kunnen maar beperkt kiezen. Twee of drie materialen per activiteit zijn bij dreumes-peuters al voldoende. Knip niet teveel voor. De BSO kinderen kunnen meer zelfstandige keuzes aan. Leer hun nieuwe vaardigheden aan. Een eigen schetsboek is misschien een goed idee voor sommige BSO kinderen. Of een 'Sporenboek' (Startblokken) op kleine blaadjes met eigen werk.

"Bij de BSO kinderen werkt het stimulerend om samen met het kind vooraf een creatief plan te bespreken. Wat ga je maken? Wat heb je daarvoor nodig? Hoe en waar wil je dat gaan doen? Wat kun je zelf en waar heb je hulp bij nodig?"

Maaïke van Eijbergen, Pedagogisch medewerker BSO

In een tentoonstellingskast, op een lage atelierkast of in de vensterbank kunnen kinderen een aantal van hun werken tentoonstellen. Een aantal werken worden gekaderd bij elkaar aan de wand opgehangen. De rest geef je direct mee naar huis of gebundeld aan het einde van het jaar.

Op een moment van de dag kun je samen met de kinderen naar hun werken kijken en het maakproces bespreken. Dit terugblikken is goed voor de cognitieve ontwikkeling, de interesse van de kinderen in elkaar en het groepsgevoel. Je ziet als pedagogisch medewerker kwaliteiten van elk kind. Je geeft complimenten gericht op het proces. Je geeft positieve aandacht zowel voor de groep als geheel, maar ook voor elk kind apart.

Bij het ophalen kunnen de kinderen de werken aan hun ouders/verzorgers laten zien, een mooie vorm van ouderbetrokkenheid! Of een keer een hele tentoonstelling voor ouders/verzorgers maken.

"Niet ieder knutselwerkje hoeft gemaakt te worden door alle kinderen. Het gaat erom dat een kind gemotiveerd is om iets te maken. Een foto van een andere activiteit met duidelijke beschrijving is ook een product. Je kunt ouders/verzorgers informeren over de verschillende activiteiten die gedurende de dag worden gedaan."

Britt Daalder, Pedagogisch medewerker KDV 0-4 groep

Naast het bovenstaande kunnen de kinderen bij Kappio op andere manieren door jou als pedagogisch medewerker gestimuleerd worden om hun creativiteit vorm te geven.

Oplossingsgericht denken en humor

staan al beschreven bij de cognitieve ontwikkeling. In het rollenspel in de huishoek, de winkelhoek en andere themahoeken kunnen kinderen hun fantasie uitwerken in het doen-alsof spel. Ook tijdens het dansen, zingen, bewegen, toneelspel, zelf een boek maken, koken met de pedagogisch medewerker, bedenken kinderen hoe ze iets uitbeelden, maken en omgaan met taal. Het belangrijkste dat je stimuleert bij de creatieve ontwikkeling is dat kinderen eigen creaties maken, passend bij hun leeftijd.

4.8 Uitdagende spelmaterialen van goede kwaliteit

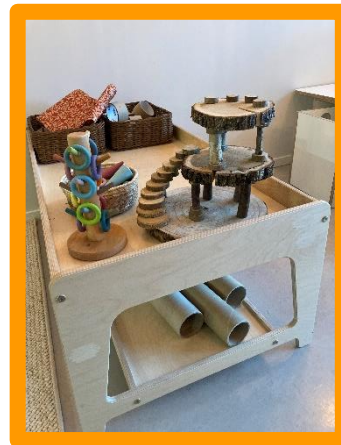
In de hoeken bij Kappio staan uitdagende spelmaterialen. Maar wat zijn dat nu precies?

- ✚ Kinderen kunnen ermee ontdekken, experimenteren, uitproberen.
- ✚ Kinderen spelen er actief mee. Veel materiaal is open, dat betekent dat de uitkomsten van het spel nog niet vast staan. Je kunt er zelf iets mee doen.
- ✚ De spelmaterialen stimuleren de ontwikkeling.
- ✚ De spelmaterialen passen bij de leeftijd en interesses van het kind.
- ✚ De spelmaterialen lokken spel uit en interactie tussen de kinderen uit.

Je kijkt bij Kappio als pedagogisch medewerker vanuit je deskundigheid en vanuit het inrichtingsbeleid op je groep naar de spelmaterialen die aanwezig zijn voor de kinderen. Is er voldoende variatie? Zijn de keuzes voor kinderen overzichtelijk en niet teveel? Kun je spelmaterialen afwisselen? Is het veilig genoeg? Is het uitdagend genoeg?

Uitdagend vinden wij bij Kappio voor de kinderen:

- ✚ Voor de allerjongsten: senso-motorisch spelmateriaal nodig dat op een vriendelijke manier de zintuigen stimuleert: voelen, ruiken, horen, proeven, pakken. Bijvoorbeeld van hout, stof, kunststof en metaal.
- ✚ Echte materialen voor het naspelen van rollenspel of speelgoed dat goed lijkt brengt het rollenspel tot leven (vergiel, maatbeker).
- ✚ Materialen die bijdragen aan de interesse in (ontluikende) geletterdheid en gecijferdheid.
- ✚ Materialen die taal en denken stimuleren.
- ✚ Ongevormde materialen zoals zand, water, klei, grote pasta, yoghurt.
- ✚ Open eind materialen; 'loose parts'.
- ✚ Natuurlijke materialen.
- ✚ Materialen om te bewegen en om muziek te maken.
- ✚ Materialen voor het uitvoeren van 'huishoudelijke' taakjes
- ✚ Materialen om te knutselen, tekenen, verven. Dit kunnen kosteloze restmaterialen zijn.

Goede kwaliteit

Bij Kappio schaffen we spelmaterialen aan van goede kwaliteit. Stevig, veilig, schoon en geschikt voor intensief gebruik in groepen kinderen.

Het speelgoed ziet er aantrekkelijk uit. Het is uitnodigend en verantwoord. Graag werken we met natuurlijke materialen, maar niet uitsluitend. Ook kunststof strijkkralen of plastic Lego sluiten bijvoorbeeld goed aan bij de interesse van BSO kinderen.

4.9 Risicovol spelen

Tussen uitdaging en veiligheid zit een spanningsveld. Bij Kappio leer je als pedagogisch medewerker kinderen omgaan met kleine aanvaardbare risico's, omdat hier ook voordelen aan verbonden zijn. Kinderen leren er bijvoorbeeld risico's door in te schatten, afwegingen maken, te ervaren 'ik kan het', bouwen zelfvertrouwen op en ontwikkelen hun motoriek door te bewegen.

Het vermogen om risico's in te schatten of om zich aan afspraken houden, wordt door kinderen opgebouwd naarmate ze ouder worden. Als pedagogisch medewerker schat je daarnaast zelf ook bij risicovol spel in, wat een kind aankan. Er zijn grote verschillen in temperament. Sommige kinderen zijn van nature voorzichtig, andere kinderen zijn ondernemender. Het ene kind kan meer aan in de omgang met spelmaterialen. Je houdt bij alle (spel)materialen rekening met de leeftijd van de kinderen en de veiligheid die daarbij past.

Oudere BSO kinderen kunnen zelf beter risico's inschatten en zich houden aan gemaakte afspraken. Bijvoorbeeld over dingen maken in een klushoek. Maar ook bij hen geldt dat jij als pedagogisch medewerker inschat wat ze aankunnen, in overleg met ouders/verzorgers.

In de buitenruimte kun je kinderen mooie ervaringen laten opdoen in het verantwoord risicovol spelen. Denk bijvoorbeeld aan het lopen (eventueel aan de hand) over een neergelegde boomstam, tikkertje spelen en het klimmen in een klimrek. Of bij het skeeleren, skelteren en onder begeleiding sporten.

Voor kinderen van 0-3 jaar mogen de materialen niet kleiner zijn dan 3 cm. Je zet het spelmateriaal met kleinere onderdelen hoger weg op de verticale groep met 0-4 jarigen. Je pakt als

pedagogisch medewerker dit materiaal erbij met toezicht bij een begeleide activiteit voor peuters. Kinderen moeten ook sociaal leren omgaan met spullen.

Meestal is iets gevaarlijk als het niet goed past bij de leeftijd van de kinderen. Je merkt dan dat je als pedagogisch medewerker te vaak corrigerend moet zeggen 'pas op' en 'kijk uit'.

"Het kind kan meer dan je denkt! Wat kinderen zelf kunnen, moeten ze zelf doen. Daar hebben ze recht op. Uitgaan van het competente kind betekent ruimte voor autonomie en ruimte om eigen keuzes te maken. Uitgaan van het kind betekent dat je niet bang bent voor overwogen risicovol spel. Zo help je kinderen om stevig en weerbaar in de wereld te staan."

Janet Wolfis, Clustermanager Den Helder

Het kan sporadisch voorkomen dat je jezelf als pedagogisch medewerker ongemakkelijk voelt bij bepaald risicovol spel. Dan kun je geen enthousiasme naar de kinderen overbrengen. Geef dit aan bij je collega's, praat erover. Misschien willen zij dit overnemen of kunnen zij jou erbij helpen om minder stress te hebben. Met over bescherming doen we de kinderen uiteindelijk ook geen goed. Bij Kappio bescherm je de kinderen tegen grote risico's. We aanvaarden risico's die slechts kleine gevolgen kunnen hebben voor de kinderen. Je leert als pedagogisch medewerker kinderen er op een juiste manier mee om te gaan.

5 Het vierde Kappio begrip: Zelfstandig

Bij Kappio vinden we het stimuleren van zelfstandigheid een belangrijke waarde. De kinderen kunnen erdoor uitgroeien tot volwassenen met verantwoordelijkheidsgevoel. Als kinderen passend bij hun leeftijd zelf keuzes kunnen maken, behoeftes kenbaar kunnen maken en zelf dingen doen, dan groeit hun zelfvertrouwen en geloof in eigen kunnen.

Kinderen worden door jou als pedagogisch medewerker gestimuleerd om zoveel mogelijk zelf te doen. Dit past ook uitstekend bij het gedachtegoed van Maria Montessori: "Laat mij het zelf doen". Dit betekent overigens niet, dat ze het alleen hoeven te doen.

Je kunt de kinderen ook verantwoordelijkheid en zelfstandigheid bieden, als ze als pedagogisch medewerker mogen helpen (bijvoorbeeld iets pakken, meetellen hoeveel kinderen er zijn) of op de BSO bijvoorbeeld checken of de spellen compleet zijn.

5.1 Respect voor de autonomie van het kind

In de omgang met de kinderen heb je als pedagogisch medewerker in je interactie respect voor de autonomie van het kind. Dat wil zeggen dat je kinderen erkent en waardeert als individuen met eigen ideeën en perspectieven. Je verwoordt deze voor de kinderen. Belangrijk bij respect voor de autonomie is ook dat een kind weet wat je gaat doen. Je zegt bijvoorbeeld ter voorbereiding tegen de baby dat je hem oppakt uit de box en doet dit van voren. Je kijkt naar de behoeften en de wensen van de baby.

Een peuter kan al een eigen mening vormen, bijvoorbeeld door aan te wijzen of te vertellen wat ze willen. Je stimuleert kinderen om actief te zijn, zelf te ontdekken en proberen of een oplossing aan te dragen. Met respect voor andere kinderen uiteraard.

Je laat erkenning en waardering blijken en treedt niet te sturend op in het contact met het kind.

5.2 Op kindhoogte werken en spelen

Je richt als pedagogisch medewerker de groepsruimte zo in, dat kinderen zelfstandig kunnen spelen en meedoen aan activiteiten. Je bent daarbij beschikbaar en nabij.

- ✚ Je zet de (veilige en geschikte) spelmaterialen direct klaar in open kasten voor de kinderen om mee te spelen. De kinderen hoeven dan geen hulp aan jou te vragen.
- ✚ Het meubilair is op kindhoogte afgestemd. Op de KDV's wordt gewerkt aan hoge tafels (en hoge kinderstoelen) voor de jongste kinderen (0-2 jaar). Mede omdat dit ergonomisch is voor jou als pedagogisch medewerker. Vanaf de peuterleeftijd zijn er ook lage tafels aanwezig, waaraan de kinderen zelf kunnen gaan zitten of staand aan een schildersezal verven.
- ✚ In de huishoek staat alles direct klaar om mee te spelen bij binnenkomst van de kinderen. De spullen liggen niet in algemene bakken. Het fruit ligt bijvoorbeeld in het fruitmandje, de pannen staan op het fornuis of in het kastje. Brood in een broodmandje en de kruidenflesjes in het rek.
- ✚ Kinderen kunnen zelf kiezen met wie ze gaan spelen, praten of even alleen zitten.
- ✚ Werken, tekeningen van de kinderen of educatieve posters hangen op ooghoogte. (Voor 0-4 groepen achter een lijst.)
- ✚ Het familieboek ligt op kindhoogte, zodat kinderen er zelf in kunnen bladeren.
- ✚ Dagritme kaarten hangen op ooghoogte van de kinderen.
- ✚ Een baby ligt in een box met een aantal speeltjes erom heen, om zelf naar te reiken.

Zelf boeken kunnen pakken

- ✚ Je labelt bakken in de bouwhoek, dit helpt ook bij het opruimen. Kinderen kunnen aan de foto's zien welk spelmateriaal er in de bakken hoort. Je kunt ook foto's van bouwwerken ophangen om de kinderen te inspireren.

5.3 Kinderen zijn actief bij verzorgings- en eetmomenten

De kinderen zijn zo actief mogelijk bij hun verzorgings- en eetmomenten. Je ondersteunt hen als pedagogisch medewerker in hun zone van naaste ontwikkeling. Voorbeelden:

- ✚ Zelf op de commode klimmen met een veilig trapje.
- ✚ Zelf op het kindertoilet gaan zitten, hun eigen luier losmaken in de vuilnisbak gooien.
- ✚ De kinderen smeren bijvoorbeeld zelf hun boterham (vanaf peuterleeftijd).
- ✚ Vegen zelf hun mond met een washand af en gooien deze in de wasmand (PS en KDV). Of op de BSO een servet in de prullenmand.
- ✚ Zelf de schoenen en de jas aan- en uit trekken, aankleden.
- ✚ Maken zelf drinken, hun crackers en fruit (BSO), delen eten rond, schenken drinken in voor andere kinderen.
- ✚ Helpen de tafel dekken en afruimen.
- ✚ Met schoonmaakspulletjes (op kindformaat) 'meehelpen' schoonmaken.

5.4 Leren kiezen

Bij keuzes kun je denken aan van alles: wil een baby een knisperboekje vastpakken of naar je toe kruipen, wat willen de kinderen eten bij de maaltijd (passend binnen het Kappio voedingsbeleid) of met wie, waar en waarmee ze graag spelen. Kinderen kunnen kiezen uit het meedoen met activiteiten of hoe hun tekening eruit komt te zien.

Liedjes kiezen voor jonge kinderen met afbeeldingen.

Sta er stil bij dat je als pedagogisch medewerker kinderen keuzes kunt aanbieden binnen de door jou gestelde grenzen. Per leeftijd kunnen kinderen een aantal keuzes aan. Voor jonge kinderen zijn twee keuzes meestal geschikt. Voor kleuters drie tot vier en daarna steeds meer, hoe ouder de kinderen worden. Van diverse spelmaterialen, zoals de bouw-, constructie, auto's, dieren en wereldmateriaal zorg je voor voldoende soorten speelgoed, zodat de kinderen niet te lang op hun beurt hoeven te wachten of teveel conflicten krijgen.

Je bent selectief in de verschillende soorten spelmaterialen en het kleurgebruik in de ruimte. Natuurlijk hoeft niet alles van eenzelfde neutrale (houten) kleur te zijn, maar bij Kappio vinden we het wel belangrijk dat kinderen niet overprikkel raken. Ouders/verzorgers staan hier ook vaak achter.

Op grote BSO's kun je als pedagogisch medewerker met een kiesbord werken, zodat de kinderen aangeven waar ze zijn en leren kiezen wat ze doen.

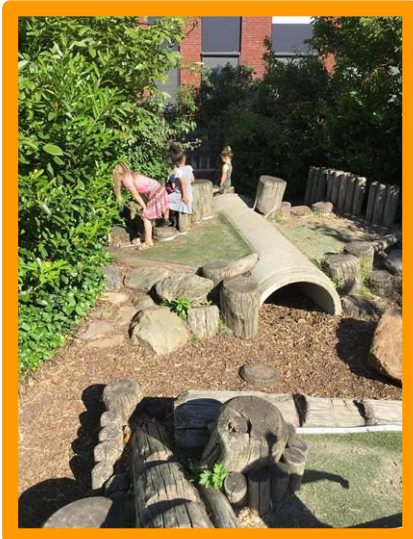
6 Het vijfde Kappio kernbegrip: Natuurlijk

Natuurbeleving bij kinderen kan met kleine dingen, met een tak en een schelp in de zandbak, spelen met dierenfiguren of een plant om voor te zorgen. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig naar levende en niet-levende dingen. Buiten zijn is gezond omdat dit bijdraagt aan de taal, de motorische, zintuiglijke, de cognitieve, de creatieve en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Kinderen worden er bijvoorbeeld behendig van, voelen en geven betekenis aan de natuur.

Je speelt bij Kappio als pedagogisch medewerker normaal gesproken dagelijks met de kinderen buiten. De buitenruimtes bij Kappio variëren van een hele natuurlijke omgeving met wilgen, boomstammen, waterbanen, prut, hoogteverschillen, houtsnippers, gras, een zandbak en een moestuin tot een eenvoudig schoolplein met weinig beplanting en tegels. Maar ook daar probeer je kinderen iets van natuurbeleving op een eenvoudige manier mee te geven. Bijvoorbeeld door te kijken naar insecten, bladeren te verzamelen in de herfst, te zaaien in het voorjaar, een windhanger op te hangen of enkele (pot)planten neer te zetten.

Bij het doen van (spel)activiteiten buiten speel je als pedagogisch medewerker actief mee met de kinderen. Ook buiten kun je de drie V's van spelbegeleiding toepassen en nabijheid en beschikbaarheid toepassen (zie hoofdstuk 2 Spelenderwijs wijzer).

Je kunt misschien in overleg met de school het schoolplein een stukje groener in te richten door een tegel weg te halen en er een plant te planten. Bij het buiten spelen mogen kinderen bij Kappio dan ook vies worden. Ze spelen wel eens in de wind, zand en regen. Je kunt ouders/verzorgers daarom vragen om reservekleding en oude schoenen. Er zijn soms regenpakjes aanwezig. Buiten kun je ook werken aan zelfstandigheid door BSO kinderen bijvoorbeeld zelf hun zonnebrand te laten smeren.

Bij Kappio halen we graag 'een stukje natuur naar binnen'. Met natuurlijke materialen en kleuren in de inrichting zorgen we voor een ontspannende omgeving. De 'Look&Feel' van Kappio is hierop afgestemd door rieten lampen op te hangen en manden neer te zetten. Er zijn houtkleurige meubels, en (kunst)planten en een natuurlijke print op het behang.

6.1 Liefdevol omgaan met levende dieren en planten

Bij Kappio breng je kinderen als pedagogisch medewerker bewustzijn bij over de natuur en stimuleer je een respectvolle houding naar dieren en planten toe. Je brengt kinderen bij om zorgvuldig en op een liefdevolle manier met dieren en planten om te gaan. Voor dieren moet je zorgen, een dier is geen speelgoed. (Zoog)dieren hebben ook gevoelens en behoeftes. Bomen en planten zorgen ervoor dat wij kunnen eten en geven ons zuurstof om te ademen. De zon zorgt voor warmte, de wolken voor regenwater. Het omgaan met natuur kan ook mooi in een thema worden uitgespeeld. Bij Kappio

sluit je aan op de nieuwsgierigheid van de kinderen naar levende (planten en dieren) en niet levende dingen van de natuur (stenen, grond, wind, water). Je koestert de open houding van kinderen. Je let er als pedagogisch medewerker op dat de kinderen niet expres op een insect gaan staan of dieren pijn doen. Planten heel houden en niet vernielen. Uiteraard wordt in de omgang met dieren wel de *Hygiënerichtlijn voor kdv ps en bso mei 2016 rivm* gevolgd, zie het handboek.

6.2 Natuurlijke materialen in spel en activiteiten

Op de groep werk je als pedagogisch medewerker met een aantal natuurlijke materialen, bijvoorbeeld blokken, ringen of boomschijfjes van hout. Je kunt buiten samen met de kinderen natuurlijke materialen verzamelen, zoals dennenappels, takken en kastanjes en die een veilige plek geven op de groep.

Je hoeft geen les te geven in natuur, maar verwerkt wel op zijn tijd natuurlijke materialen in spel en activiteiten om natuur te ervaren. Je bespreekt wat de kinderen voelen, zien en beleven. Het combineren van natuurlijke materialen zoals bladeren in een kunstwerk of buiten een hut bouwen vraagt van een kind dat het moet zoeken naar welke takken of bladeren bij elkaar passen, in plaats van dat het materiaal 'direct past'. Dit is een creatief proces. Hoe maak je hierbij verbindingen?

Natuur biedt veel niet geplande en onverwachte variaties voor kinderen. Een vlinder fladdert voorbij of het kind experimenteert met schaduwen in de zon. Mooie dingen maken zoals versieringen op zandtaartjes stimuleren verbeeldingskracht, creativiteit en gevoel voor schoonheid. De wind langs je wang voelen waaien en het gevoel van gras als je als baby eroverheen kruipt.

6.3 (Kunst)planten op de groepen

Je werkt als pedagogisch medewerker bij Kappio met planten op de groep. Dit mogen kunst- of echte planten zijn. Planten geven een gezellige, warme en huiselijke sfeer op de groep. Maar pedagogisch gezien leren kinderen ook veel van het verzorgen van een (eigen) plant op de groep. Dit is Montessori eigen. De kinderen zijn verantwoordelijkheid voor iets levends, zorgen ervoor dat de plant niet doodgaat. Water geven met een gieter is ook een natuurlijke activiteit voor een jong kind. Met een mini-tuin in een plantenbak op wielen, gekweekte kruiden op de groep (tuinkers, bieslook, rozemarijn) of van een gekweekte boon in een jampotje of wc-rolletje zien kinderen de cyclus van het leven. Dit kun je ook buiten in de natuur zien. Kinderen krijgen aandacht voor veranderingsprocessen in de tijd. Soms passen deze handelingen ook in een thema dat op je groep plaatsvindt.

6.4 Wat betekent natuur voor jou en je collega?

Je praat met ouders en collega's over kinderen en natuur. Je bent je hierbij als pedagogisch medewerker ook bewust van je eigen waarden en normen. Vind je natuur en beestjes vies of eng? Planten op de groep gevaarlijk of juist stressverlagend voor kinderen? Je denkt na over welke positieve houding je wilt uitstralen naar de kinderen en de ouders toe. Je houdt ook rekening met je collega's. Op de babygroep hang je op of zet je bijvoorbeeld hoog een aantal kunstplanten neer in plaats van echte, als jullie je hierbij in je werk beiden prettiger voelen qua veiligheid op de groep.

Laat kinderen altijd goed hun handen wassen na contact met planten en dieren. Zorg ervoor dat je geen giftige, of planten met stekels hebt op de groep. Meer informatie hierover staat in het *Overkoepelend beleidsplan veiligheid en gezondheid* in het handboek.

7 Het zesde Kappio begrip: Toekomstgericht

Bij Kappio werk je als pedagogisch medewerker aan de toekomst van kinderen. Zodat zij kunnen uitgroeien tot verantwoordelijke, sociale en talentvolle volwassenen, die samen met anderen kunnen leven als democratisch burger. Dit begint al op hele jonge leeftijd bij kinderen.

7.1 21^e-eeuwse vaardigheden

Leerkrachten werken vaak in het basisonderwijs aan de zogeheten ontwikkeling van 21^e-eeuwse vaardigheden bij kinderen. De Stichting leerplan Ontwikkeling (SLO) heeft deze afbeelding gemaakt waarin we zien welke vaardigheden dit zijn. www.slo.nl

Ook jij draagt als pedagogisch medewerker bij Kappio bij aan het ontwikkelen van een aantal 21-eeuwse vaardigheden bij de kinderen. In dit hoofdstuk beschrijven we de vaardigheden die goed passen bij onze Kappio kernwaarde: Toekomstgericht. Maar hieraan werk je in het heden!

Sommige partjes uit het schema kwamen al eerder aan bod in dit pedagogische beleidsplan zoals *Kritisch denken*, *Creatief denken* en *Problemen oplossen*. *Informatie vaardigheden* en *Computational thinking* behandelen we niet. We besteden wel aandacht aan *Mediawijsheid* en *ICT basisvaardigheden*.

In de vier partjes *Sociale kennis en culturele vaardigheden*, *Samenwerken*, *Communiceren* en *Zelfregulering* komen eigenlijk twee opvoedkundige doelen van professor Rixsen-Walraven in één. Ze staan ook in het hart in hoofdstuk 1. Het gaat om het bevorderen van de sociale vaardigheden van kinderen en de socialisatie in de overdracht van waarden en normen. De kinderopvang is hiervoor bij uitstek een mooie oefenplaats. Want kinderen ontmoeten hier veel andere kinderen in een groep in een huiselijke sfeer.

7.2 Het bevorderen van sociale vaardigheden bij kinderen

Sociale vaardigheden van kinderen zijn hele belangrijke vaardigheden. Ze hebben een positieve uitwerking op hoe kinderen met elkaar omgaan in de groep (de groepsdynamica), op hun onderlinge relaties en de sfeer. Als je positieve relaties kunt onderhouden met anderen bouw je zelfvertrouwen op en krijg je sneller ondersteuning. Als volwassene helpen sociale vaardigheden je bij het opbouwen van een maatschappelijk leven; in je relaties, in je baan, je vrije tijd en je woonomgeving. De sociale ontwikkeling hangt samen met de emotionele ontwikkeling van het kind. Hier in dit hoofdstuk vind je veel voorbeelden van gewenst gedrag bij kinderen.

Hoe stimuleer je als pedagogisch medewerker sociale vaardigheden in je interactie bij kinderen op de groep?

Begeleiden van positieve interacties

Bij Kappio begeleid je kinderen in hun sociale interacties en brengt hen spelenderwijs als pedagogisch medewerker sociale kennis en vaardigheden bij. Die stellen hen in staat zelfstandige relaties met anderen op te bouwen, te onderhouden en weerbaarder te worden. Je leert kinderen samenwerken en goed open te communiceren.

Dit doe je door aandacht te besteden aan de positieve interacties die er ontstaan en zijn tussen kinderen. Benadruk goede voorbeelden. Positieve interacties zijn bijvoorbeeld naar elkaar luisteren, delen, iets om de beurt doen, een ander kind iets geven, helpen, troosten of knuffelen, een complimentje geven. Je reageert hier positief op en benoemt ze.

Wij zijn er bij Kappio alert op dat kinderen elkaar niet pesten. We proberen dit te voorkomen.

Bevorderen situaties voor positieve interacties

Je bevordert bij Kappio als pedagogisch medewerker ook situaties op je groep/locatie waarin de kansen op positieve interacties tussen kinderen worden vergroot. Je richt als pedagogisch medewerker de kinderen op elkaar. Baby's kunnen bijvoorbeeld onder toezicht naast elkaar liggen in de grondbox.

Kinderen kunnen samen kijken naar wat een ander kind heeft gemaakt. Of zorg ervoor dat kinderen samen in groepjes kunnen spelen, met elkaar praten en elkaars namen weten. Je hebt er oog voor dat kinderen elkaar helpen. Een ouder kind legt bijvoorbeeld uit waar spullen staan aan een nieuw kind. Kinderen kunnen vaardigheden van elkaar leren, lachen en elkaar op hun gemak stellen.

Leren omgaan met emoties

Als pedagogisch medewerker leer je bij Kappio de kinderen hun eigen emoties en die van anderen te herkennen en daarmee om te gaan. Je leert kinderen dat er emoties zijn en dat je die mag uiten en voelen. Waar word je blij of boos van? Teleurstelling mag er zijn, en hoe kom je er overheen of laat je dit weer los? Wat zijn realistische verwachtingen? De kinderen leren langzamerhand een mate van

zelfbeheersing en impulscontrole aan. Je benoemt de emoties bij de kinderen en (de gevolgen voor) andere mensen in hun directe omgeving. Ook in spel leren kinderen spelenderwijs omgaan met emoties. Check hoe een kind in zijn vel zit. Vraag naar de emoties van belevenissen die het kind meemaakt(e) op je groep.

"In de kinderopvang groeien kinderen niet alleen, ze groeien samen. Het is een plek waar ze niet alleen leren van de volwassenen, maar ook van elkaar, en waar elk moment een nieuwe ontdekking is."

Anahit de Graaf – Hayrabadjan, Locatiemanager IKC Spoorbuurt

Leren omgaan met conflicten

Bij Kappio leren we kinderen omgaan met onderlinge conflicten. Je neemt hierin als pedagogisch medewerker een bemiddelende rol aan. Je benadert de kinderen rustig en stopt gedrag dat pijn veroorzaakt onmiddellijk. Je legt uit wat het gedrag voor het andere kind betekende en wat gewenst is. Vanaf ongeveer peuterleeftijd kun je proberen dat de kinderen met elkaar in gesprek te gaan over wat er is gebeurd. Je betreft beide kinderen actief bij het oplossen van het probleem.

Leren omgaan met grenzen

In het sociale contact moeten kinderen ook leren dat er grenzen zijn. Hun gedrag heeft gevolgen voor andere mensen. Je stelt als pedagogisch medewerker op een positieve en vroegtijdige manier grenzen aan het gedrag van het kind. Dit kan ook goed zijn voor het kind zelf. Je houdt rekening met de leeftijd van het kind. Jij en je collega zijn consequent. Het hoe en waarom van regels en grenzen worden aan kinderen uitgelegd. Je checkt of dit wordt begrepen.

Bij ongewenst gedrag leg je uit wat ongewenst is en waarom. Je maakt afspraken met het kind en biedt gedragsalternatieven aan. Je legt uit wat er aan gewenst gedrag wordt verwacht van het kind. Zo kan het kind proberen hieraan te voldoen. Bij Kappio gaan we ervanuit dat de meeste kinderen zich graag gewenst willen gedragen, als ze maar weten hoe dit moet. Je benoemt het effect van bepaald gedrag op een ander kind ook. Zo leren kinderen zich inleven in een ander. Je stimuleert positief gedrag door het gewenste gedrag zelf voor te leven. Kinderen imiteren goede voorbeelden.

Vragen en omgaan met seksualiteit

Een kind ontwikkelt zich op verschillende gebieden, waaronder de seksuele ontwikkeling. Bij kinderen spreken we van de ontdekkende seksualiteit. Het is belangrijk dat jij hier als pedagogisch medewerker goed mee om gaat. Het waarderen van het eigen lichaam is een voorwaarde voor een gezonde emotionele en seksuele ontwikkeling. Binnen Kappio gaan we zorgvuldig met het onderwerp seksualiteit om. Op een ontspannen manier, als kinderen er vragen over stellen. Die beantwoorden wij als pedagogisch medewerkers bij Kappio zo eerlijk mogelijk en passend bij de leeftijd. Op de BSO kunnen er meer vragen over komen.

Bij Kappio staat in het handboek bij de bestandsmap 3.05 een document over het *vlaggensysteem seksuele ontwikkeling*. Hierin kun je als pedagogisch medewerker nalezen welk gedrag van kinderen passend is rondom seksualiteit. Bijvoorbeeld "doktertje spelen" komt voor als normaal spelgedrag bij kinderen rondom 6-8 jaar, net als het gebruiken van (ongewenste) schuttingtaal. Je bespreekt met kinderen wat mag en niet mag. Je kijkt of het gedrag van het kind reden tot ongerustheid geeft.

7.3 De overdracht van waarden en normen: jij bent het voorbeeld!

De overdracht van waarden en normen gaat over de socialisatie van kinderen. Je geeft bij Kappio als pedagogisch medewerker kinderen de kans, om kennis te maken met belangrijke waarden en normen in onze samenleving. Dit is zeer belangrijk.

Jij hebt daarin een voorbeeldfunctie voor kinderen! Ze kijken naar jou: hoe je als pedagogisch medewerker de dingen doet, wat je zegt of hoe je je inleeft in anderen. Kinderen imiteren jou. Je bent een rolmodel. Hoe vaak zie je niet je eigen gedrag en de woorden die je gebruikt terug bij de kinderen?

“Kinderen nemen gedrag over van wat jij doet. Je normen en waarden, maar ook je manier van communiceren. En de regels die je stelt of hoe je eet en drinkt. Jij geeft als pedagogisch medewerker het goede voorbeeld. Om een hoge kwaliteit te kunnen bieden als pedagogisch medewerker houden wij elkaar scherp. Wij coachen elkaar op onze normen en waarden en op ons pedagogisch handelen, bijvoorbeeld in ons eigen overleg of samen met de pedagogisch coach.”

*Tanja Gruis, Pedagogisch medewerker BSO
Rick Teekamp, Pedagogisch medewerker BSO*

Van jou als pedagogisch medewerker leren kinderen een respectvolle omgang met anderen aan, waardoor zij (later) actief kunnen deelnemen aan de maatschappij. Waarden en normen zijn onderdeel van de morele ontwikkeling. Samen met het netwerk rondom het kind draag jij bij aan de ontwikkeling van het geweten.

Natuurlijk kunnen we niet alles benoemen in dit pedagogisch beleid. Maar hieronder staan wel een aantal belangrijke waarden en normen die wij overdragen bij Kappio:

Respectvol omgaan met elkaar

Bij Kappio hechten we belang aan het respectvol omgaan van kinderen en volwassenen met elkaar. Pedagogisch medewerkers geven hierbij aan bijvoorbeeld te denken bij respect:

- Voor jezelf, anderen, dieren en spullen en de ruimte.
- Voor de natuur, de wereld (alles) om je heen.
- Voor geloven, afkomst, cultuur.
- Medeleven voor elkaar.
- De ander/iedereen in zijn waarde laten.
- Open houding en eerlijk naar elkaar zijn, zowel richting collega's, kinderen en ouders/verzorgers.
- Rekening houden met dat iedereen een andere manier van opvoeden heeft.
- Behandel elkaar hoe je zelf behandeld wilt worden.

Zoals we al eerder beschreven in hoofdstuk 1 heeft dit te maken met dat elk kind erbij hoort, met inclusie en ook met diversiteit.

We benadrukken:

- Dat verschillen (en overeenkomsten) tussen kinderen en volwassenen er mogen zijn, maar worden gelijkwaardig beoordeeld (tenzij ze in strijd zijn met de Nederlandse grondwet).
- Probeer gelijkwaardigheid als pedagogisch medewerker uit te stralen in je houding naar de kinderen en hun ouders/verzorgers.

- Probeer je bewust te zijn als pedagogisch medewerker van vooroordelen en discriminatie. Probeer ook erge stereotypen in je werk te voorkomen. Kijk dus eens kritisch naar het rollenspel van kinderen. Spelen jongens en meisjes dezelfde beroepen? Is het materiaal en de inhoud van de boeken teveel rolbevestigend? Hoe reageren ouders/verzorgers erop, als hun zoon in een roze jurk rondloopt?

Wij leggen bij Kappio elke keer aan ouders/verzorgers uit, wat ons beleid hierop is.

Omgangsregels van de kinderen met de pedagogisch medewerker

Je leert de kinderen als pedagogisch medewerker belangrijke omgangsregels op de groep met jou aan:

Hoe spreekt het kind je aan?

We spreken bij Kappio af dat dit je voornaam is, dit mag gecombineerd zijn met 'juf' of 'meester'. Dat spreken de kinderen makkelijk uit, zeker op de BSO zijn kinderen dit al gewend. Het kind mag U of je tegen je zeggen.

Lief en vriendelijk zijn

We streven na bij Kappio dat we lief en vriendelijk met elkaar omgaan. Veel voorbeelden staan al bij het aanleren van sociale vaardigheden aan kinderen.

Maar in het oog springt:

- Wees lief voor een ander.
- In een fijne sfeer van gezelligheid.
- Met vrolijkheid, plezier en enthousiasme.
- Elkaar helpen, behulpzaam en netjes zijn.
- Met positiviteit de dag starten en eindigen.
- Dat de kinderen met een glimlach weer naar huis gaan!

Beleefd zijn

- Net taalgebruik. We gebruiken geen scheldwoorden en straattaal.
- Het kind vraagt of het iets mag "Mag ik dit?" in plaats van eisen "Ik moet dit".
- Antwoord geven als iets je gevraagd wordt.
- Jij en het kind zeggen gedag bij de start en een afscheidsgroet aan het einde van de dag(deel) op de groep.
- Dank je wel zeggen en alsjeblieft zeggen.
- Feliciteren bij een verjaardag.

Je leert als pedagogisch medewerker het kind spelenderwijs omgangsvormen voor maatschappelijke deelname. Dit oefenen we spelenderwijs in het fantasie-rollenspel van de kinderen. Bijvoorbeeld in de themahoeken; wat zeg je als je afrekent in de winkelhoek? Hoe bedank je iemand voor de beterschapskaart als je ziek bent?

Je bent onderdeel van een groep op de kinderopvang

Naast dat kinderen individuen zijn, breng je op een positieve manier als pedagogisch medewerker op hen over dat ze onderdeel van een groep zijn en rekening leren houden met elkaar.

- Je spreekt groepsregels samen met de kinderen af, zeker op de BSO. Dit geeft eigen inbreng en betrokkenheid. Kinderen willen zich er beter aan houden. Herhaal ze regelmatig in een gesprek met de kinderen.
- Humor en (grappige) rituelen (liedje, toveren) bevorderen een positieve groepsfeer.
- Het gezamenlijk aandacht schenken aan indrukwekkende gebeurtenissen van de kinderen en hun familie, zoals een geboorte van een broertje of het overlijden (oma, hond), draagt bij aan het meeleven en delen van ervaringen.

Zorg voor de omgeving

- Afval in de prullenbak doen en niet buiten laten slingeren.

Het vieren van feesten

Veel tradities, feesten en rituelen vormen onderdeel van onze Nederlandse cultuur. Daarmee worden maatschappelijke waarden en normen overgebracht; van wat wij belangrijk vinden, aan gedachten, eten en kleding. Het samen beleven met elkaar, daar gaat het om.

Door de jaren heen verandert hoe wij sommige feesten vieren. Denk aan Halloween, dat uit Amerika is over komen waaien. Religie heeft een belangrijke rol gespeeld bij het ontstaan van feesten in de Nederlandse samenleving. Daarnaast is de komst van mensen uit andere culturen van invloed.

Je viert bij Kappio als pedagogisch medewerker samen met de kinderen feesten. Met rituelen besteden wij zoal aandacht aan:

- Sinterklaas, Kerst, Oud & Nieuwjaar, Pasen, Moederdag en Vaderdag (verzorgers), Sint Maarten, Koningsdag, Halloween, Carnaval. Er kunnen ook “nieuwe” feesten uit andere culturen worden gevierd, als hiervan veel kinderen op je groep zitten: zoals het Suikerfeest of Divali. Je kunt voor jouw locatie een interculturele kalender maken met alle feestdagen en kies welke jij met de kinderen en hun ouders/verzorgers viert.
- Verjaardagen, in overleg met de ouders/verzorgers.
- Kinderen mogen ook evenementen inbrengen om te vieren, zoals het EK voetbal.

Materieel erfgoed en immaterieel erfgoed

Interessant om te weten is dat er immaterieel en materieel erfgoed is in Nederland. Dit vertelt ons waar wij vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Je kunt hier als pedagogisch medewerker aandacht aan besteden op je groep en buiten je groep in een uitstapje. Het heeft te maken met omgevingsbewustzijn van de kinderen, waarin je ook normen en waarden van de samenleving kunt laten zien en mensen kunt ontmoeten. Dit is vaak dichterbij dan je denkt. Onder materieel erfgoed verstaan we: monumenten, archieven (bijvoorbeeld West-Fries archief), alle museumstukken, archeologie en landschappen.

Onder immaterieel erfgoed verstaan we: gewoonten, gebruiken (zoals een hand geven), tradities (bloemendagen), rituelen, feesten, verhalen (zoals uit de Efteling of Anansi), ambachten (molenaar). Dit kan multicultureel zijn.

Zie voor meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/erfgoed/zorg-voor-cultureel-erfgoed>

7.4 Kinderparticipatie en democratisch burgerschap

De groep is een plek waar kinderen oefenen in het omgaan met andere kinderen. Je schenkt als pedagogisch medewerker bij Kappio aandacht aan kinderparticipatie. Dit staat nog in de kinderschoenen bij Kappio, maar je kunt er alvast wel ervaring mee op gaan doen. Bij kinderparticipatie krijgen de kinderen gelegenheid om een stem te hebben, mee te denken en te beslissen over zaken die hen aangaan. Dit vergroot hun betrokkenheid op de groep. Het is een middel waarmee je normen en waarden over het leven in een democratie en sociale vaardigheden aan kinderen over kunt dragen.

- ✚ Je stimuleert kinderen om na te denken voordat er een besluit wordt genomen.
- ✚ Je stimuleert kinderen om afspraken te maken en regels na te leven.
- ✚ Kinderen oefenen bij kinderparticipatie om keuzes te maken, hun eigen mening te vormen, deze te verwoorden, zich in te leven in anderen en compromissen te sluiten.
- ✚ Je leert de kinderen verantwoordelijkheid te dragen.
- ✚ Je leert kinderen naar elkaar te luisteren en elkaar te laten uitpraten.

Kinderparticipatie is vooral een houding die je altijd als pedagogisch medewerker toe kunt passen. Kinderparticipatie is de basis voor democratisch burgerschap. Dit klinkt heel groot, maar begint klein. Het begint al op bij jonge kinderen. Hen kun je goed observeren om hun wensen en behoeften te zien. Peuters kunnen bijvoorbeeld aanwijzen (of een foto maken), waar zij graag spelen of oefenen met twee keuzes maken (wil je rode of groene verf?).

Je kunt kinderen betrekken bij het inrichten van de ruimte. Ze hebben vaak goede ideeën en vinden het leuk om het alles mooi te maken.

Binnen gestelde kaders kunnen (oudere) BSO kinderen bijvoorbeeld meedenken over de aanschaf van nieuwe spelletjes of een aanbod van (sport)activiteiten. Of in een groepsgesprek positieve leefregels afspreken. Je kunt samen met de kinderen een mindmap of tekening maken van hun ideeën, een ideeënbusje neerzetten, recepten vragen om te koken op de locatie of eens vragen wat de kinderen willen eten uit het voedingsbeleid van Kappio. Je kunt ook thema's bespreken met daarbij passende activiteiten, bij aanvang van het nieuwe thema.

7.5 Mediawijsheid en ICT-basis vaardigheden

Je stimuleert als pedagogisch medewerker op een beperkte manier, -in vergelijking met de ouders thuis en op school-, de mediawijsheid en ICT- basisvaardigheden van de kinderen. Maar we besteden er wel aandacht aan, omdat ze belangrijk zijn in onze samenleving. Met mediawijsheid bedoelen we het bijbrengen van kennis aan de kinderen, hoe ze met media om kunnen gaan; het opzoeken en beoordelen van informatie, op de juiste websites belanden, je telefoon kunnen wegleggen, waar kun je een iPad voor gebruiken, hoe ga je om met informatie over een ander en elkaar?

Met ICT-basisvaardigheden gaat het over het leren bedienen van apparaten gericht op informatie en communicatie technologie, zoals een computer, een Playstation alleen voor beweegspellen (Wii, Nintendo en Switch) en de telefoon. Wij als pedagogisch medewerkers bij Kappio kunnen soms, als we teveel gebruik van media apparaten door kinderen signaleren, hierover in gesprek gaan met ouders/verzorgers.

Op het kinderdagverblijf en de peuterschool is de hoeveelheid tijd die we hieraan besteden weinig, omdat veel schermtijd niet aan te bevelen is voor jonge kinderen. De meeste tijd staat zelf spelen en bewegen voorop. We bieden als pedagogisch medewerkers digitale stimulans aan als dit educatieve waarde heeft, dus met beleid. Bijvoorbeeld een informatief filmpje over dieren, een digitaal prentenboek of liedjes die worden afgespeeld. Jij houdt als pedagogisch medewerker de regie. Bij Kappio zijn beveiligde filters geïnstalleerd op de iPad.

Op de BSO is er meer ruimte en tijd voor kinderen om kennis te maken met mediawijsheid en ICT Basisvaardigheden. Dit gebeurt altijd onder jouw regie als pedagogisch medewerker. Kinderen kunnen een afgesproken beperkte tijd beweegspellen spelen met een (verplaatsbare) Wii of spelcomputer. Je kunt educatieve filmpjes aan de kinderen tonen op de groep. Muziek, voorleesverhalen of sprookjes kunnen worden afgespeeld. Daarnaast stimuleer je dat BSO kinderen ICT vaardigheden kunnen opdoen, bijvoorbeeld door de inzet van technologische spelmaterialen, iets op te zoeken op de iPad en kennis te maken met robotica. Dit kan in samenwerking zijn met andere Kappio locaties of de basisschool.

Je hoeft als pedagogisch medewerker niet alles zelf te weten om toch met kinderen aan de slag te zijn met digitale technologie. Kinderen kunnen op hun beurt jou van alles bijbrengen en zijn trots te kunnen uiten/laten zien wat ze al weten en kunnen op dat gebied. Op jouw beurt ben jij nodig om zaken te duiden, grenzen aan te geven, te verbreden naar bijvoorbeeld offline activiteiten of er eens een goed gesprek over aan te gaan. Samen digitale technologie beleven maakt dat jullie elkaars wereld begrijpen.

Een boost voor de kinderparticipatie en de band met de kinderen dus!

8 Wennen van kind en ouders/verzorgers

Voor nieuwe kinderen is het goed wennen op de groep belangrijk. Ze doen veel nieuwe indrukken op. Tijdens het wennen bouw je bij Kappio aan een veilige hechting en aan het vertrouwen in jou als pedagogisch medewerker. Als kinderen zich thuis voelen op de groep, komen ze makkelijker tot spel. Je observeert de kinderen zorgvuldig tijdens het wennen en geeft ze aandacht.

Het totale wenbeleid staat bij Kappio in het handboek. Daarin staan ook tips voor kinderen die moeilijk kunnen wennen en hoe je ouders/verzorgers kunt helpen om afscheid te nemen.

8.1 Intake

Bij aanvang van de opvang op de locatie vindt er voor elke leeftijd kinderen een intakegesprek plaats tussen jou als pedagogisch medewerker/mentor en de ouders/verzorgers. Tijdens het intakegesprek noteer je allerlei informatie over het kind in het intakeformulier, bijvoorbeeld over het gedrag of de voeding van het kind. Deze informatie verwerk je in Konnect; ons digitale communicatieplatform. Zolang het kind gebruik maakt van de kinderopvang, kunnen de afspraken in samenspraak met de ouders/verzorgers en het kind naar wens worden gewijzigd. Het kind wordt tenslotte ouder en steeds zelfstandiger.

8.2 Kennismaken en wennen kinderdagverblijf (0-4 jaar)

Ouders/verzorgers op het kinderdagverblijf (KDV) worden aangeraden om een week vóóordat zij starten met werken, te beginnen aan de wenperiode.

- + De eerste kennismaking is tijdens de intake met en op de groep.
- + Het eerste wenmoment is maximaal een halve dag. De tijden variëren, dit is afhankelijk van het dagdeel waarop het kind komt.
- + Het tweede wenmoment is langer. De tijden hiervoor staan in het wenbeleid.

Als alles goed gaat kan het kind daarna hele dagen komen. In overleg met Kappio kan de wenperiode aangepast worden. Bijvoorbeeld om een kind sneller op te halen bij vermoeidheid. Voor kinderen die één dag per week komen, wordt er indien mogelijk, met meerdere wenmomenten gestart.

Bij baby's zorg je als pedagogisch medewerker voor voldoende rust tijdens het wennen. Je beschrijft kort in het dagboekje (kindvolgsysteem) hoe het wennen ging.

8.3 Kennismaken en wennen peuterschool (2-4 jaar)

De wenperiode start bij aanvang van de plaatsing en is voor iedere peuter en ouder/verzorgers anders. Voor de één is de wenperiode langer dan voor de ander. Kinderen op de peuterschool hebben waarschijnlijk een kortere wenperiode nodig. Ze zijn korter aanwezig en hoeven niet te blijven slapen.

Je stelt als pedagogisch medewerker de peuter en ouder/verzorgers op zijn gemak bij binnenkomst. Incidenteel kan het voorkomen dat een peuter niet kan wennen. Je ziet dit terug in het gedrag op de groep. In overleg met de ouder/verzorgers kunnen we bij Kappio de plaatsing dan uitstellen of, zo nodig, ongedaan maken.

8.4 Kennismaken en wennen op de BSO (4-12 jaar)

Je nodigt als pedagogisch medewerker/mentor de ouders uit voor het intakegesprek. Aan het eind van het gesprek spreek je één wennmoment af waar, bij voorkeur, één van de ouders/verzorgers ook aanwezig is. Tijdens het wennmoment wordt gestart met een rondleiding, waarbij het kind wordt voorgesteld aan de andere pedagogisch medewerkers en kinderen. Er wordt verteld hoe het dagritme eruit ziet en welke groepsafspraken er gelden. De aanwezige kinderen worden hierbij betrokken. De wenperiode start bij aanvang van de plaatsing en bij start van de BSO na schooltijd. Voor nieuwe kinderen van buitenaf geldt dat de intake en het wennen op de BSO op dezelfde dag plaatsvindt als wanneer het contract is ingegaan.

Overgang naar een andere groep binnen Kappio (KDV en PS)

Jonge kinderen die overgaan naar een andere groep binnen Kappio, bijvoorbeeld van een babygroep naar een peutergroep moeten ook wennen. Ga als pedagogisch medewerker samen met het kind een aantal keer kijken (dit is alleen mogelijk binnen je eigen locatie) op de andere groep, zodat ze de collega pedagogisch medewerker alvast leren kennen.

9 Kindvolgsysteem

Je observeert als pedagogisch medewerker bij Kappio zorgvuldig hoe het met de kinderen gaat en noteert dit in het kindvolgsysteem. Vanuit deze observaties kun je jouw interactie, het spel en het aanbod van activiteiten afstemmen op het welbevinden, de ontwikkeling en de betrokkenheid van het individuele kind of een groepje kinderen.

Bij Kappio werken we met twee kindvolgsystemen op de peuterscholen en de kinderdagverblijven.

- ✚ De Kappio locaties in cluster West-Friesland werken met een uitgebreid zelfontworpen kindvolgsysteem dat is ontwikkeld vanuit de gemeentes Drechterland, Stede Broec en Enkhuizen, Medemblik.
- ✚ Alle andere locaties van Kappio, cluster Hollands Kroon, cluster Schagen en cluster Den Helder, werken met een landelijk genormeerd kindvolgsysteem: “Doen, Praten, Bewegen en Rekenen”, ontwikkeld door het CED in Rotterdam.

In beide kindvolgsystemen zijn verschillende ontwikkelingsgebieden opgenomen, zoals de cognitieve- en de taalontwikkeling, de grove- en fijne motoriek, de sociale ontwikkeling en de ontwikkeling van de zelfstandigheid.

10 Mentorschap

Bij Kappio wordt aan ieder kind op de locaties een pedagogisch medewerker als mentor toegewezen. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst. Mentoring is een één-op-één interactief proces waarbij de mentor het kind begeleidt. In de intake horen ouders/verzorgers wie de mentor van hun kind is. Dit wordt in Konnect vastgelegd, bij de inlog.

Jij, - als pedagogisch medewerker die mentor is van het kind-, hebt een aantal bijzondere taken:

10.1 Ontwikkeling volgen en noteren in het kindvolgsysteem

Als mentor volg je het kind nauwgezet en ben je het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers. Jij vult de observaties in het kindvolgsysteem in en brengt de ontwikkeling van het kind in de kindbespreking in, als dit nodig is.

10.2 Zorgprotocol: ontwikkelingsproblemen signaleren

Als mentor signaleert je (toekomstige) ontwikkelingsproblemen of hoort deze van collega pedagogisch medewerkers. Je kunt hierover advies vragen aan de pedagogisch coach, de assistent leidinggevende, de locatiemanager en de clustermanager. Met hen kun je gezamenlijke afspraken maken over hoe jij en je collega pedagogisch medewerker met het gedrag kunnen omgaan. Bij bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind of problemen die worden gesignaleerd, neem jij als mentor (of de locatiemanager/clustermanager samen met jou) contact op met ouders/verzorgers. Je vraagt of dit gedrag herkenbaar is voor de ouders/verzorgers; het kan zijn dat het kind bepaald gedrag alleen op de kinderopvang vertoont. Ouders/verzorgers worden te allen tijde geïnformeerd over verdere ontwikkelingen en we vragen ze actief mee te denken in mogelijke aanpakken. In geval van een schoolgaand kind wordt school betrokken bij dit proces, mits ouders/verzorgers hiervoor goedkeuring hebben gegeven. Op die manier ontstaat er een eenduidige aanpak op de kinderopvang en thuis, wat voor het kind duidelijkheid geeft.

De pedagogisch coaches kunnen adviseren/doorverwijzen naar omringende hulpverleningsinstanties, die ouders/verzorgers kunnen inschakelen. Bijvoorbeeld naar logopedie, wijkteams en Schoolmaatschappelijk Werk.

Het kan zijn dat een kind dusdanig structureel ongewenst gedrag laat zien dat de veiligheid van andere kinderen in gedrang komt. Dan kan het voorkomen dat Kappio afspreekt, -met de locatiemanager/clustermanager erbij-, om het kind op een andere groep/locatie verder te begeleiden of te beslissen dat een kind qua gedrag en ontwikkeling bij ons niet op zijn plaats is. Dan zal Kappio ouders/verzorgers adviseren om naar een passender plek voor hun kind om te zien. Er wordt een tijdsplan afgesproken. Omliggende hulpverleningsinstanties ondersteunen om ouders verder op weg te helpen. De stappen om tot deze beslissingen te komen staan beschreven in ons [Zorgprotocol](#) (kwaliteitshandboek 3.01).

10.3 Wenperiode terugkoppelen

Als mentor koppel je na een wenperiode van 6 weken kinderopvang tijdens de overdracht met de ouders/verzorgers terug hoe het wennen is gegaan met hun kind, om de eerste periode te evalueren. Mocht het wennen moeilijk zijn voor het kind, dan maak je als mentor een afspraak voor een gesprek met de ouder/verzorger.

10.4 Jaarlijkse oudergesprekken

De bevindingen uit het kindvolgsysteem op de kinderdagverblijven en de BSO worden één keer per jaar besproken door de mentor met ouders/verzorgers tijdens het oudergesprek. Op de peuterschool gebeurt dit vaker. Mocht het noodzakelijk zijn om de bevindingen tussentijds nogmaals te bespreken, dan worden de ouders/verzorgers hier van op de hoogte gesteld en wordt er een aparte afspraak ingepland. Ouders/verzorgers mogen ook zelf vragen om een gesprek. Eventuele afspraken leg je vast en geef je door aan je collega pedagogisch medewerkers op de groep.

Waaronder ook van belang voor de doorgaande lijn naar de basisschool is:

Overdracht naar school met 4 jaar

De overgang van een kind van de peuterschool naar de basisschool is een belangrijke stap in de ontwikkeling van het kind. Dit heet overdracht. Jij maakt als mentor voor het kind een overdrachtsverslag (gecheckt door de pedagogisch coach), als het op 4-jarige leeftijd naar de basisschool gaat. Je bespreekt dit overdrachtsverslag met de ouders/verzorgers. Jij verstuurt deze schriftelijk via de mail naar de basisschool mét toestemming van de ouders/verzorgers. Indien een kind een VVE-indicatie heeft of extra zorg ontvangt, dan volgt er altijd een warme overdracht van jou

als mentor naar de basisschool. Een warme overdracht betekent dat men elkaar ziet (face-to-face) en spreekt. Dit gaat ook altijd in samenspraak met ouders/verzorgers en de nieuwe leerkracht of interne begeleider (IB-er) van de school. Je handelt volgens het overdrachtsbeleid.

Informatie delen van de BSO met de school

Het kan zijn dat je als mentor informatie over de ontwikkeling van een kind wilt delen met de school, meestal in geval van ontwikkelproblemen, zodat het kind goed kan worden begeleid.

Ook hier geldt dat je persoonlijke informatie over een kind met de basisschool zorgvuldig en alléén met toestemming van de ouders/verzorgers deelt.

11 Meldcode Huiselijke geweld en kindermishandeling

Niet alleen als mentor van het kind, maar voor alle (pedagogisch) medewerkers van Kappio geldt dat wanneer Kappio als organisatie geconfronteerd wordt met signalen van kindermishandeling in de thuissituatie, een geweld- of zedendelict door een medewerker van de kinderopvang of seksueel grensoverschrijdend gedrag door kinderen op de opvang, dat wij hier op een professionele manier mee omgaan. In het beleid '[Meldcode Kappio](#)' (kwaliteitshandboek 3.05) staat beschreven hoe wij hier als organisatie in handelen. Je kunt dit als pedagogisch medewerker vinden op de groeps-IPad en voor ouders/verzorgers staat de meldcode in hun Ouderapp. Dit beleidsstuk is voor ouders/verzorgers op te vragen bij de locatie of het hoofdkantoor van Kappio in Anna Paulowna.

12 Literatuurlijst

- ✚ *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*, Elly Singer en Loes Kleerekooper, Elsevier gezondheidszorg, Maarssen 2009, ISBN 9789035230552.
- ✚ *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*, Liesbeth Schreuder, Marianne Boogaard, Ruben Fukkink, Josette Hoex, Reed Business, Amsterdam 2011, ISBN 9789035233270.
- ✚ *De NCKO-Kwaliteitsmonitor, Het instrument waarmee kinderdagverblijven zelf hun pedagogische kwaliteit in kaart kunnen brengen*. Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek, Stabiliteitsmeter Nederlands Jeugdinstituut Toon Pennings en Hans Meij, B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam 2009, ISBN 9789088500947.
- ✚ *De Kwaliteitsmonitor BSO, Een instrument waarmee de buitenschoolse opvang de eigen pedagogische kwaliteit in kaart kunnen brengen*, Marianne Boogaard, Maartje van Daalen-Kapteijns, Mirjam Gevers Deynoot-Schaub (Kohnstamm Instituut) en Liesbeth Schreuder, Hans Meij en Toon Pennings (Groepsmeter Sociale Contacten, Nederlands Jeugdinstituut), B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam 2012, ISBN 9789088503603.
- ✚ *Ruimten maken voor nul tot vier jaar, Over het inrichten van kinderdagverblijven en peuterspeelzalen*, Ine van Liempd, Ed Hoekstra, B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam/2011 AKTA Onderzoeks- en adviesbureau voor ruimtegebruik, ISBN 9789088502200.
- ✚ *Ruimten maken voor vier tot twaalf jaar, Over het inrichten van ruimten voor buitenschoolse opvang*, Ed Hoekstra, Ine van Liempd, B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam/2011 AKTA Onderzoeks- en adviesbureau voor ruimtegebruik, ISBN 9789088502217.
- ✚ *Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw*, Frea Janssen-Vos & Levineke van der Meer, Koninklijke Van Gorcum Assen 2017, ISBN 9789023255079.
- ✚ *Peuters Interactief met Taal, De Taallijn VVE: Taalstimulering voor jonge kinderen*, Judith Stoep en Willy van Elsäcker, Expertisecentrum Nederlands 2005. I.s.m. Sardes (& Flos Vingerhoeds Illustraties), ISBN 9077529098.
- ✚ *DVD met boekje Baby's in beweging, werken volgens Emmi Pikler in de kinderopvang*, Sjoukje Borbély-van der Spek, Hedy Meyling (film), Reed Business Education 2013, Kinderopvang, Management Kinderopvang en Triodus, ISBN 9789035227415.
- ✚ *Sporen van Reggio, Een introductie in de Sporen-pedagogiek*, Margot Meeuwig, Wilma Schepers, Tienke van der Werf, Stichting Pedagogiekontwikkeling 0-7, B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam 2007, ISBN 9789066658929.
- ✚ *Horen en zien, ruiken, voelen, proeven, Natuurbeleving in de opvang van kinderen van 0 tot 12 jaar*, Annet Weterings, B.V. uitgeverij SWP Amsterdam 2010 en Veldwerk Nederland, ISBN 9789088500855.
- ✚ www.slo.nl voor de afbeelding van de 21^e eeuwse vaardigheden.
- ✚ *Trainersmap Uk&Puk*, Tanja Gerritsen, Els Groenewoud, Logo Uk& Puk: Uitgeverij Zwijzen BV/Marjolein Krijger, CED- Groep, Rotterdam 2019, ISBN 9789056760700.